

PRIEŠ AKIS DAUG SUNKAUS DARBO

LIETUVOS GENERALINIO KONSULO VYTAUTO ČEKANAUSKO
KALBA, PASAKYTA CHICAGOJE, MININT TAUTOS ŠVENTĘ

Dar taip neseniai, vos tik prieš vienerius metus, per pasaulį praužė Lietuvos, kaip nepriklausomos valstybės, pripažinimo banga. Viena po kitos valstybės lenktyniavo, kuri bus pirmesnė patvirtinti dar 1990 kovo 11d. paskelbtą valstybės atkūrimo aktą, dėl kurio lietuvių tauta apmokėjo ekonominę blokadą ir net kraują. Tačiau, nepaisant nei bauginimų iš Maskvos, nei pataikaujančių vakarų pasaulio pažadų Maskvai, ta maža, pusė šimtmečio niokiojama bei alinama Lietuva, tvirtai laikėsi savo principų ir laimėjo. Šiandien Lietuva yra pati savo atcieties kūrėja.

Vieni metai po sugrįžimo į laisvą pasaulio tautų šeimą – tai tik pradžia sunkaus, ilgo ir daug pasiaukojimo reikalaujančio darbo. Vieni metai atitaisyti sugriautą Lietuvos valstybinį gyvenimą – tai tik lašas jūroje. Tačiau ir šis lašas jau pradeda kelti audrą. Vis dažniau girdisi balsai reikalaujant paaiškinimo – kur ciname ir kur nucisime, kokios Lietuvos mes norime ir kaip ją reikėtų sukurti.

Lietuvos valstybės savo ka yra sena, kuri profesoriaus Edvardo Gudavičiaus tvirtinimu, siekia Vytauto laikus, nes jei nebūtų buvę Vytauto, nebūtų ir Lietuvos". Šiandien kaip tik ir švenčiame to didžiojo valstybės vyro išgarsintos Lietuvos Tautos šventę, kuri gavo pradžią nepriklausomoje Lietuvoje minint jo 500 metų mirties sukaktį. Betgi dabar ši diena turi dar ir kitą reikšmę, Lietuvos valstybingumo savokos įsisamoninimo pradžią, nes prieš 600 metų, 1392 m. rugpjūčio 5 d. Astravos susitarimu, Vytautas faktiškai

tapo Lietuvos Didžiosios Kunigaistystės valdovu, suverdamas ištisą Lietuvos istorijos epochą.

Sakoma, kad istorija tai yra gyvenimo projekcija į praeitį, o pats gyvenimas – tai žmonės. Taigi, žvelgiant į Vytautą kaip žmogų, mes pastebėsime, kaip daug jo asmenybė nulėmė, jog Lietuva pasuko keliu ne į rytus, bet vakarų Europos link. Kai kas mano, kad ir be Vytauto taip būtų atsitikę, bet juk istorija liudija visai ką kita – po Vytauto nedaug kuo galėjome pasididžiuoti.

Pasak rašytinių šaltinių, J. Długoszas pažymėjęs, jog "Vytautas nepakentė nei minutės neveiklumo". Suvienijęs Lietuvą, su Jogaila sutriuškinęs ordiną, jis rūpinosi ne vien Lietuvos valstybingumo tvėrimu, bet ir valstybės pripažinimu ne tik Rytuose, bet ir Europoje.

"Vytautas savotiškas avantiūristas, bet toks avantiūristas tuosyk Lietuvoje buvo reikalingas" sako Prof. E. Gudavičius. Jis troško Lietuvos karūnos, nes tų laikų visuomenėje tai buvo asmeninis siekimas. Tuo pačiu tokioje visuomenėje patriotizmas kitaip ir negalėjo reikštis, nes tuo metu asmenybė buvo tik valdovas. Vytautas kaip asmenybė sugebėjo pasiekti europinį mentalitetą kur karūnavimosi tikslas buvo šito mentaliteto rezultatas. Vytautas suvokė, kas yra karaliaus rangas, jo padėtis tarp kitų valdovų, tuo pačiu Lietuvos vieta Europoje.

Mūsų tautos istorijoje Vytautas atsiranda bene įdomiausioje vietoje, nes tai buvo kryželių ir persilaužimų laikas. Vytautas pasirinko keturias veiklos

kryptis: garantuoti lietuvių giminėms saugumą nuo germanų pasaulio agresijos; išplėsti Lietuvos valstybės sienas į Rytus tiek, kad apglobtų visas rusų gyvenamąsias sritis; siekti sutvirtinti valstybę viduje, panaikinant visas ekscentrines bei destruktivias jėgas ir lietuvių tautą išvesti į visoms Vakarų Europos tautoms bendrą katalikišką kultūrą.

Kaip toli ar arti šių dienų Lietuva yra nuo Vytauto Lietuvos ir jo siekimų?

Iš anksčiau minėtų keturių krypčių, kuriomis veikė Vytautas, šiandien teliko tik dvi turinčios prasmę Lietuvos valstybės atstatymo planuose. Tai siekimas sutvirtinti valstybę viduje ir grąžinti Lietuvą į vakarų pasaulį.

Kaip sekasi tai vykdyti?

Vienų metų patyrimas iki šiol atskleidė daugiau neigiamų nei teigiamų pusių. Pasiaiškinimų yra daug ir įvairių kodėl yra taip, o ne kitaip. Mums, iš toliau ir šalies žiūrint, kai kas matyti, vienaip, jiems, ten gyvenantiems – antraip. Tačiau reikia sutikti su mintimi, kad dar ilgai būsime Mes ir Jie, nes daug yra tiltų kuriuos reikės atstatyti, kol visi tapsime vienais ir tais pačiais Lietuvos vaikais. Didžiausias kyls – tai įstatymų tvarka skirstymas išeivijos į skirtingas piliečių klases, kas ižeidė daugelį jos tikrų sūnų bei dukrų, kurie ilgus okupacijos metus dirbo tos pačios tėvynės Lietuvos greitesniam iš vergijos išsilaisvinimo momentui.

Šiandieninė padėtis Lietuvoje aiškiai liudija, kaip sunku naujai valstybei grįžti atgal į demokratiją, į laisvą ekonominę rinką; kai su (Nukelta į 6 psl.)

Rugsėjo 13 d. Clevelando Kultūriniuose Darželiuose vėl atidengtas ir pašventintas Maironio biustas. Jį sukūrė skulptorius Juras Palukaitis. G. Juškėno nuotr.

APIE PELĖDAS IR PABALTIEČIUS

Antanas Dundzila

Š.m. rugsėjo 14 d. Washington valstijoje prezidentas Bushas iškilmingai pareiškė, kad jis nepasirašys vieno gamtos apsaugos įstatymo pratęsimo, nes tos apsaugos kaštai yra per dideli. Gyvūnijos (paukščių, žuvų, žvėrių, vabzdžių) apsauga jau koks dešimtmetis kryžiuojasi ypač su Washington valstijoje svarbia miškų pramone. Pvz., esame daug ir dažnai bauginami, kad iškirtus didokus miškų plotus, Šiaurės Amerikos vakaruose išnyks viena pelėdų rūšis (angliškai vadinama "spotted owl"). Gi medžio žaliavų kraštui reikia, o daug Š. Amerikos

gyventojų taip užsidirba sau pragyvenimą.

Nedaug prasilenksime su tiesa, trumpai – drūtai pasakydami, kad, vardan pelėdų, negalima kirsti miškų. "Žmonės ir jų darbovietės taip pat yra reikalingi apsaugos", ypač šiais ekonominiai sunkiais laikais, labai teisingai pabrėžė prezidentas. Tad klausimas čia toks: kas Amerikai svarbiau, žmonės ar pelėdos?

Pelėdas ir lietuviai pažįsta. Visi žinome, kad tai sėslūs, naktiniai paukščiai, kad jie žmogui naudingi – nes naikina peles (tikslus, gražiai nukaltas žodis: pelė (Nukelta į 8 psl.)

Clevelando Kultūriniuose darželiuose, atidengiant Maironio biustą buvo susirinkę daug lietuvių ir kitų miesto gyventojų švęsti Vieno Pasaulio Dieną. G. Juškėno nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• VILNIAUS RADIJAS RUGSĖJO 23 D. PRANEŠĖ, KAD NUO SPALIO 1 D. IŠ LIETUVOS PINIGINĖS APYVARTOS IŠIMAMAS RUBLIŠ. Jo vietoje atsiranda dar ne litai, bet tautiniai talonai – laikinasis lito pakaitalas.

Dėl tokio rublio iš apyvartos išėmimo ir vyriausybė ir Lietuvos bankas vieningai susitarė. Ir žinoma, laukiantiems litų, buvo staigmena. O toji staigmena įvyko todėl, kad stebint Estijos kronos įvedimo davinius, buvo pasirinktas saugesnis ir lankstesnis savo piniginio vieneto – lito įvedimas.

• NAUJĄ RŪPESTĮ LIETUVAI BRUKTE BRUKA RUSIJOS NACIONALINIO JUDĖJIMO vadai, kurie ėmė agituoti, kad rugsėjo 8 d. sutartą kariuomenės išvedimą atšauktų ir pradėtų naujus posėdžius, kurių rugsėjo 8 d. lyg nebūtų buvę.

Tuo tarpu spalio 1-2 d. čia pat ir reikia laukti ar Rusijos prezidentas Jelcinas laikysis savo parašo, ar laikinai vėl atidės.

Tuo tarpu mūsų stebėtojai praneša, kad svetimos kariuomenės išvedimas iš Lietuvos prasidėjęs. Minima Vilnius, Marijampolė ir Telšiai, iš kur kariuomenės išvedimas jau prasidėjęs. Esą ir dar kelios kitos mažesnės vietovės.

Kalbant apie šiuos rūpesčius, Lietuvos laikraščiai pradėjo aiškintis, kiek gi tos kariuomenės yra Lietuvoje ir visame Pabaltije. Ir remiantis kitų kraštų žiniomis sako, kad pačių rusų minimus 20,500 skaičius Lietuvoje, reikia padvigubinti, kad būtų arti teisybės, nes rusai niekad tikrų kariuomenės skaičių nėra skelbę.

Rašant apie svetimos kariuomenės išvedimą, reikia prisiminti, kad iš Vilniaus rugsėjo 24 d. turėjo išvykti 40 vagonų kariuomenės sąstatai, įskaitant kariuomenės vadų šeimas. Jis nebaigtas kelionei paruošti ir atidėtas sekančiais dienais. Sąstatai nukreiptas Maskvos link. To dalinio kariuomenės vadas pradėjo dejuoti, kad jie prieš žiemą iš Lietuvos išsiunčiami ir ten jiems teksią gyventi palapinėse... Atseit, jie skriaudžiami... nes gyvenę patogiai ir saugiai...

• AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PIRM. G. LANDSBERGIS, lydimas užsienio reikalų ministerio A. Saudargo ir kitų palydovų, buvo išvykęs į Belgiją. Pirmas lankymosi dieną ji priėmė Belgijos karalius Boudouin ir susitiko su senato pirmininku Frank Svalen, dalyvavo Lietuvos ambasados atidaryme, kur Lietuvai pastatą nupirko Canados lietuviai. O gal svarbiausia, V. Landsbergis buvo NATO centre ir tarėsi su generaliniu sekretorium Manfredu Verneriu.

V. Landsbergis apie tą kelionę pasakė, kad ji buvo labai svarbi ir Lietuvai naudinga.

• LIETUVOS GELEŽINKELIŲ STOTYSE NUO VASARIO MĖNESIO TEBESTOVI DAUG PUSVAGONIŲ SU AKMENS ANGLIMIS. Jos priklauso akcinei bendrovei VAK, matyt anglis persiunčiant į kitus kraštus. Kadangi jie labai trukdo geležinkelio normalų susisiekimą, dabar juos ruošiasi perimti Lietuvos vyriausybė. Tos anglis, kadangi yra labai reikalingos ir Lietuvai, palengvins daugelio įmonių apšildymą.

• LIETUVOJE ŽEMKENČIŲ JAVŲ SĖJA DAR TIK ĮPUSĖJUSI – apie 220 tūkstančių ha. Pernai tuo laiku buvo pasėta dvigubai daugiau. Bulvių derlius dabar kasamas. Iš ha gauta po 78 centnerius iš ha. O pernai, kada nebuvo sausros, iš ha prikasta 144 centneriai.

• KAUNO KUNIGŲ SEMINARIJOJE ŠIAIS METAIS MOKOSI NE 40, BET 50 JAUNUOLIŲ siekiančiu kunigystės. Seminarijos dvasios tėvų paskirtas Leonas Zaremba. Jis dėstys ir asketiką. Kunigas Leonas Zaremba ilgesnį laiką yra dirbęs Chicagoje, o kelis metus ir Clevelande, Dievo Motinos parapijoje.

• "LIETUVOS AIDAS" RAŠO, KAD "GIMTAJAME KRAŠTE" ĮVYKDYTAS PUČAS. Jį suorganizavę grupelė žmonių, kurių likimas tame laikraštyje kabojęs ant plauko. Pagal "Lietuvos Aidą" vykę taip: Rugsėjo 3 dieną buvo sukvieštas savaitraščio redakcijos susirinkimas, kuriame iš 11 kūrybinių darbuotojų dalyvavo 7, iš 5 valdybos narių – 3. Ir visi trys valdybos nariai (vienas iš jų redakcijoje nebedirba) kūrybinių darbuotojų vardu vienbalsiai atleido A. Čekuolį iš "Gimtojo krašto" vyr. redaktoriaus pareigų nuo rugsėjo 3 d. Naujuoju redaktoriumi paskirtas Algis Petrulis.

Pats Algimantas Čekuolis susirinkime nedalyvavo. Nuo rugsėjo 4-osios jo atostogos. Valdybos paskirtasis redaktorius Algis Petrulis paties A. Čekuolio įsakymu yra priimtas į darbą trijų mėnesių laikotarpiui.

"Gimtojo Krašto" savininkai yra akcininkai. Esą 64% akcininkų protestuoja prieš perversmą. Taigi reikia laukti, kad į vyriausius redaktorius grįžtų A. Čekuolis, kuris tą laikraštį, drausiais straipsniais buvo iškėlęs į priemonę vietą. Šiuo metu buvo vėl susilpnėjęs.

• LIETUVOJE NESENIAI ĮSTEIGTAS VALSTYBINIS KOMERCINIS BANKAS. Jis, iš Lietuvos banko, su kuriuo ėjo nuolatiniai ginčai tarp banko ir vyriausybės, perima komercinius reikalus. Naujo banko pirmininku paskirtas Algimantas Barusevičius, gimęs 1950 metais Vilniuje.

• LIETUVOJE MANOMA, KAD SPALIO 25 D., RENKANT NAUJĄ SEIMĄ, apie 10,000 lietuvių išeivių tuose rinkimuose dalyvaus.

Maironio biusto atidengimą organizavęs Vincas Apanius, Clevelando meras M. White ir Clevelando Darželių Federacijos pirmininkas Alf. D'Emilia. Kairėje pusėj stovi Darželio apsaugos policininkai ir tautiniais rūbais lietuvaitės. G. Juškėno nuotr.

REIKIA BŪTINAI REMTI LIETUVOS EKONOMIJĄ

Vytauto Abraičio žodis, pasakytas Tautos Šventės minėjime Daytona Beach, Floridoje

Savo siūlymams pagrįsti leisiu sau dviem citatomis supažindinti jus, kas yra Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. Pagal jos įstatus ji veikia J.A.Valstybių teritorijoje ir jos "nariais gali būti tik Amerikos Jungtinių Valstybių lietuvių kilmės piliečiai bei nuolatiniai gyventojai". Tarp kitų Sąjungos tikslų yra: "Rėmimas lietuvių tautos pastangų atstatyti bei išlaikyti savame krašte nepriklausomą Lietuvos valstybę, apsaugojančią pagrindines žmogaus teises bei laisves".

Taigi matome, kad Tautinės Sąjungos tikslų tarpe yra ir rėmimas savame kra-

ste ne tik atstatyti, bet pabrėžti, ir išlaikyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Nepriklausomybė formaliai jau yra atstatyta. Likusi yra tik to tikslo antroji dalis: rėmimas išlaikyti tą nepriklausomą valstybę. Konkretus klausimas yra: kaip ir kokia forma tas rėmimas turi reikštis išeivijoje?

Iki to laiko, kol Lietuva buvo okupuota, visos lietuviškos patrijotiškos organizacijos savo tiksluose pabrėžė Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Visi viena ar kita forma aukojom ir aukojomės Lietuvos nepriklausomybei atgauti. Įsteigėme visą eilę fondų, kurie

propagavo, kad bemaž visos į tuos fondus kraujamos aukos bus išleidžiamos visokiems nepriklausomos Lietuvos reikalams. Visi tie mūsų nacionaliniai fondai, norėdami pritraukti stambesnes aukas, yra stipriai suvaržyti U.S. Internal revenue įstatymo – sekcija 501 C, pastraipa #3. Įstatymu remiantis, visi tie fondai lėšas gali skirti tik švietimo, auklėjimo, kultūros, moksliniams ir religiniams reikalams. Ir todėl nėra ko stebėtis, jei mes matome iš tų fondų skiriamas lėšas tik tiems reikalams, kurie išvardinti pajamų mokesčio įstatyme, atleidžiant aukotojus nuo paaukotos fondui sumos pajamų mokesčio.

Jokiu būdu nenoriu paneigti ir neneigiu, kad lietuviškos išeivijos poreikių ir švietimo stiprinimas čia ir Lietuvoje, būtų nereikšmingi ir paramos nereikalingi. Bet gi, šiandien, esu įsitikinęs, kad mūsų paramai pirmenybė turėtų būti teikiama Lietuvos ekonomijai paremti.

Mano nuomone, mūsų fondams, esant suvaržytiems lėšų skyrimu Lietuvos ekonomijai paremti šiandien išeivijai yra gyvybiniai būtina paremti Lietuvos ekonomiją. Nėra ir negali būti abejonių, kad Lietuvos ekonominės nepriklausomybės parėmimas yra antra būtina sąlyga, po Rusijos kariuomenės išvedimo, išlaikyti tolimesnę Lietuvos politinę nepriklausomybę. Stiprėjanti Lietuvos ekonominė padėtis, saugos ir jos valstybinį savystovumą.

Aš neturiu teisės kalbėti Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vardu, nes nesu jos valdančių organų nariu. Aš asmeniškai siūlysiu konkrečiai, tiesioginiai remti per gimines, draugus ir pažįstamus Lietuvos ekonomiją sekančiais principais: (Nukelta į 12 psl.)

Clevelando miesto meras M. White ir A. Balašaitienė nuo Maironio biusto nuima maršką. Visi susirinkusieji biusto grožį sveikina ir jį pagerbia plojimais. G. Juškėno nuotr.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave, Cleveland, OH, 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC.
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

DERYBOS VYKO DRAUGIŠKOJE ATMOSFEROJE...

Juozas Žygas

Beveik visuomet panašius komunikatus paskelbia, kuomet mūsų delegacijos grįžta iš Maskvos. Maž daug panašų į 1944 m. Wehrmachto pranešimus: "Po sunkių kovų buvo pagerintos pozicijos"; arba – "Pravestas strategiškai atsitraukimas į sutrumpintas linijas".

Tuomet mes žinojome, ką tie "pozicijų pagerinimai" reiškė. Iš to išeinant reikėtų išsiaiškinti, ką tikrai "draugiškoji atmosfera" reiškia! O kodėl rusai turėtų nedraugiškai elgtis? Jie turi okupavę (šio žodžio jie nemėgsta) apie 60,000 ha plotą su įvairiais pastatais, ir jokios nuomos už tai nemoka. Ir su nickuo nesiškai. Tad ar sunku nusišypsoti?

Nežiūrint "draugiškos atmosferos" ir sėkmingų derybų, Rusijos pristatymai yra per pusę (ar net daugiau) sumažėję. Negaudama mazuto Elektrenų jėgainė, kuri energiją ir į Gudiją tiekia. Dirba tik dalinių pajėgumu – iš 1800 MW galimumo, tėra tik 200 MW naudojama. Panaši situacija yra Mažeikių rafinerijoje ir kitose įmonėse.

O oro biurai šaltą žiemą pranašauja! Neatrodo, kad per pastaruosius 2 metus – būtų geriau pasirengta. Blokadose metu A. Čekuolis per tarptautinius televizijos kanalus kalbėdamas, dažnai lietuvišką naftą minėdavo. O dabar ir apie tai kalbos nutilo. Tiesa, buvo rašyta, kad "lietuviškos naftos" produkciją išsivežė kolektyvinis ūkis "žolės miltams" gaminti. Gerai dar, kad šuo ant uodegos nenunešė. O Vilniuje daugelyje rajonų jau šilto vandens nėra. O mokėti už vandenį visi vienodai moka – kadangi vandens skaitliukai iki šiol dar nėra žinomi. O reikės išmokyti, kad energija taupyti reikia, nes ji pinigų kainuoja.

Rusai pasiteisina, kad

už pristatymus Lietuva yra neatsiskaičiusi. O faktinai balansas yra toks. Lietuva skolinga Rusijai 2,700,120,000 rb, o Rusija yra Lietuvai skolinga net 12,049,000,000 rb. Taigi matosi, kad faktinai Rusija skolinga Lietuvai net 9,348,880,000 (devynis bilijonus tris šimtus keturiasdešimt aštuonis milijonus su viršum rb). Tad ar tenka stebėtis – jeigu rusai sėdėdami prie derybų stalo šypsosi. O lietuviai tai palaiko draugiškumo gestu. Ir parvykę į namus sako: "Derybos vyko draugiškoje nuotaikoje".

Rusija aiškina, kad Lietuvos pristatymai buvo firmoms, o ne valstybei. Rusai gali aiškinti kaip jie nori, bet kokios galvos Vilniuje ekonomiką tvarko. Nes panaši situacija yra ir su kitomis respublikomis. Bendra Lietuvai skola yra netoli 15-kos bilijonų rublių. Ir niekam dar nėra bylos iškelta ar į kalėjimą pasodinti.

Kaip galima taip krašto ekonomiką tvarkyti? Ir dar mažiau suprantama – tai Rusijos reikalavimas, kad įvedus litus rubliai turi būti Rusijai grąžinti. Kas gali sakyti, kad tai yra nedraugiškas mostas? Ar reikia stebėtis, kad esant tokiai netvarkai – vyriausybė neturi žmonėse pasitikėjimo. O mes, išeiviai, esame susirūpinę: "kaip pagelbėti Lietuvėlei".

Kas gali jiems pagelbėti – jeigu patys neturi jokios atsakomybės jausmo. Tad ar reikia stebėtis, kad kas tik gali – tai ir vagia. Mes iš šalies stebėdami ir matydami jų rietenas ir nesibagiančias keliones, dėlto visai neturime stebėtis. Dar gali būti ir blogiau. Aiškiai matome, kad valstybę tvarkyti yra žymiai sunkiau – negu Vingio parke demonstracijas surengti.

Labai keista, kad visos buvusios respublikos, išskyrus Turkmenistaną, Lietu-

Kun. G. Kijauskas S.J. kalba maldą ir pašventina paminklą.
G. Juškėno nuotr.

RINKIMAMS ARTĖJMAI LIETUVA PRAŠO PAGALBOS – PADĖKIME DABAR

Jurgis Janušaitis

Lietuva, atkūrusi nepriklausomybę, jau trečiometai eina sunkiu politinio ir ekonominio gyvenimo keliu.

Po kovo vienuoliktojos, po Baltijos nuostabaus bendro kelio, po penkiasdešimties skausmo, vergijos, žudymų, tremimo metų anos dienos, Sąjūdžiui gimus, atrodo, kad mūsų tėvyne Lietuva pasuks laisvės ir

nepriklausomybės bei pilnos demokratijos keliu.

Džiaugėsi visa tauta laimėjimais, džiaugėsi pasaulyje pasklidusi tautos dalis – lietuviškoji išeivija.

Sujudo tauta siekti savo kilniausių tikslų – laisvės, nepriklausomybės, ekonominio ir politinio gyvenimo gerovės.

Tuo džiaugėmės ir mes, išeivija visame pasaulyje. Įsisteigę įvairūs pagalbos Lietuvai fondai, plaukė tėvynėn įvairiausios išeivijos suorganizuotos gėrybės. Vilėmės, kad tėvynės pilnos laisvės rytmetis išaušo, kad sparčiai tauta eina į pilną demokratiją. Tai pripažino ir daugelis pasaulio valstybių.

Net Lietuvos komunistų partija, ilgai engusi Lietuvą, metėsi organizuoti Sąjūdį, rėmė jo tikslus, atsiskyrė nuo "didžiojo brolio" – Maskvos diktato, pasivadino net LDD Partija.

Bet tai buvo pradžioje, tai buvo po didžiųjų laimėjimų.

Deja, vėliau ėmė niauktis Lietuvos dangus. Išrinkus parlamentą, atsirado opozicija, sujudo kairieji, pajutę, kad jų niekas nebaužia, ėmė griauti parlamento darbą, vertė vyriausybę ir net niekino ir niekina tikrai pasididžiavimo vertą tautos vyrą dabartinį Aukščiausiosios Tarybos pirmininką Vytautą Landsbergį.

Ir sunkių Lietuvai bandymo metų, kada sausio 13 d. grėsė Lietuvai mirtinas pavojus, AT pirmininkas Vytautas Landsbergis su kitais parlamentarais, užsida-

rę parlamento gynėjais prisiekė: Mirsime už Lietuvos laisvę, bet nepasitrauksime iš parlamento. Kur berasi kilnesnės idėjos – mirti už tautos laisvę!

Deja, praėjus kuriam laikui, sujudo vėl iš naujo kairioji opozicija. Ji siekia savų tikslų, o jie mums žinomi, gal vėl susigrąžinti, kad ir po kita kepure, Lietuvos "socialistini" valdymą, vėl susėsti į šiltas vietas, kurių, deja, iki šiol dar daug tebeturi. Pasukti "brolišku" san draugos valstybių linkme.

Ir štai dabar parlamente kairioji opozicija turi daugumą, trukdo vyriausybės ir parlamento darbus, stabdo persitvarkymą ir, žinoma, nori vis daugiau sukelti netvarkos, žmonių nepasitikėjimo, kad tuo galėtų agituoti visuomenę prieš taurius tautos darbininkus.

Artėja sparčiai rinkimai į naują parlamentą ar seimą. Jie įvyksta spalio 25 d. Taigi rinkimai čia pat. Ateina žinios, kad buvę komunistai, dabar pasivadinę kitu vardu, ir jiems pritariantys sparčiai ruošiasi rinkimams. Varo plačią propagandą už savus kandidatus. Ir, be abejo, geri propagandistai gali įkalbėti eiliniams piliečiams ir savas idėjas ir balsavimo dieną gali jie balsą atiduoti už juos. Ir tai būtų tautos didžioji nelaimė, jeigu rinkimus laimėtų seno galvoji-

mo kandidatai.

Tad Sąjūdžio koalicija už demokratinę Lietuvą, vadovaujama Vytauto Landsbergio, remiasi Lietuvos žmonių gera valia, ryžtu ir teisingumu. Tą mintį patvirtino ir buvęs Lietuvos Respublikos ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius, lankydamasis Chicagoje, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime. Jis sakė: Lietuvos likimas priklausys nuo spalio 25 dienos balsavimų ir kur link pasuks tauta".

Lietuva dalyvaus rinkimuose. Tauta tars savo žodį. Tačiau šiuo atveju išeivija visame pasaulyje neturi likti nuošalyje. Gal nebalsuosime, tačiau mes galime ir turime suteikti Sąjūdžio koalicijai už demokratinę Lietuvą visokeriopą pagalbą, ypač lėšomis, nes rinkimai pareikalaus didelių išlaidų, o Sąjūdis tam tikslui jų neturi.

Sąjūdis už demokratinę Lietuvą kreipėsi į išeiviją prašydamas skubios pagalbos. Pagalbos lėšomis. Į šį ištikimų tautos žmonių šauksmą greitai reagavo išeivijos žymūs veikėjai, Chicagoje sudarė šiai pagalbai komitetą, į kurį įėjo: Mykolas Abarius, Stasys Baras, (Nukelta į 6 psl.)

DABARTINĖ LIETUVOS MOKYKLA

Ir Lietuvoje ir išeivijoje prasidėjo nauji mokslo metai. Su skausmu girdime, kad išeivijoje liuanistinės mokyklose mokinių skaičius mažėja. Lietuvoj tuo niekas nesiskundžia, bet jie turi daug kitų bėdų: mokyklą įstatyti į lietuvišką kelią, o tai reiškia, kad reikia keisti mokyklų vado vėlius, naujai ruošti mokytojus, daug ką pertvarkyti.

"Lietuvos Aide" rugsėjo 1 d. tais reikalais buvo paskelbtas pasikalbėjimas su prof. Vanda Zaborškaitę – mokyklų departamento direktore. Kalbėjosi Arvydas Jockus. Pasikalbėjimas buvo pavadintas "Lietuvos mokykla atvira pasauliui". Mes tą pasikalbėjimą kiek pakeitėm ir vadinam "Dabartinė Lietuvos Mokykla" Tą pasikalbėjimą ir spausdinam.

Redakcija

–Prieš ketverius metus, dar Lietuvos atgimimo priešaušryje, kilo Lietuvos mokyklos atgimimo Sąjūdis. Kiek vėliau sukurta naujos mokyklos programa, pavadinta tautinės mokyklos koncepcija. Tačiau, regis, daugeliui ir šiandien ši koncepcija yra "nežinoma žemė". Taigi kurlink krypta mokyklos reforma?

Iš tiesų tautinės mokyklos idėja kilo 1988 metų pavasarį, ir tautinės mokyklos koncepcija buvo kuriama dar rezistencijos sąlygomis. Šita idėja gana sunkiai skynėsi kelią, kadangi tuometinei valdžiai buvo aišku, jog reformos idėja yra Sąjūdžio rankose. Mūsų gyvenimo sąlygos kardinaliai pasikeitė, ir šią vasarą iš naujo peržiūrėjome teorinius mokyklos reformos pagrindus, nes buvusios idėjos tapo oficialia valstybės švietimo politika.

Naujoji mokykla iš esmės skiriasi nuo buvusios sovietinės – politizuotos, ideologizuotos mokyklos, kuri kėsinosi formuoti vaiką pagal sovietinės valstybės modelį. Dabartinė mokykla sieks kurti sąlygas vaiko individualybei atskleisti. Mokykla, kurios centre yra vaikas – augantis ir bręstantis žmogus.

Naujajame Lietuvos švietimo koncepcijos dokumente yra pasakyta, kad Lietuvos mokykla grindžiama tradicinėmis krikščioniškosios Europos kultūros vertybėmis: artimo meile, sąžinės laisve, tolerancija, žmogaus kaip nelygstamos vertybės pripažinimu, demokratinės visuomenės idėjomis.

–Jūsų išvardytas vertybes pavadinkime mielėmis, be kurių neiškeptume pyrago. Kaip mokykla vaikus lavins?

Sovietinėje mokykloje vaikas buvo labai perkraunamas žiniomis ir informacija. Pirmiausia buvo apeliuojama į jo atmintį, mokinytū turėjo išmokti ir pakartoti jam siūlomus teiginius. Jis buvo verčiamas žinoti tarsi daug ir kartu žinojo labai mažai apie pasaulį, kuriame gyvena. Naujoji mokykla užsimojo įgyvendinti integracijos ir diferenciacijos principus, t.y. ji nori mokymą ir ugdymą orientuoti ne į palaidus faktus, ne į jų gausumą, bet padėti augančiam žmogui susikurti visuominį pasaulio vaizdą. Dėl to faktų bus pateikiama mažiau, stengsimės, kad vaikas suprastų save patį, pasaulį, išmokyti bendrauti su kitais žmonėmis, sugebėti ieškoti sutarimo. Vadinasi, mokykloje bus ugdomas demokratinės visuomenės pilietis, žmogus, kuris orientuotųsi dabarties pasaulio problemose: ekologinėse, dorovinėse, politinėse ir kt. Baigdami mokyklą mokiniai išklausys integruotą kursą "Šiuolaikinis pasaulis". Jame bus ir geografijos, ir istorijos, ir politologijos, ir ekonomikos žinių. Estetinis vaikų ugdymas bus integruotas į kitas disciplinas, ne tik į literatūrą, bet ir į istoriją, geografiją, kalbų mokymą.

Mažinsime bendrą pamokų skaičių, jis atitiks higienistų reikalavimus, nes norime ugdyti ne tik išsilavinusį, bet ir sveiką žmogų.

Kita vertus, sieksime, kad kiekvienas žmogus pagal galimybes galėtų patenkinti savo poreikius ir atskleisti savo sugebėjimus, kad jis galėtų rinktis. Tai juk yra esminis demokratinės visuomenės ir demokratinės mokyklos bruožas. Užtat kursime, kiek pajėgsime, įvairesnių tipų mokyklas.

Mūsų požiūriu, vaikas iki dešimtos klasės turėtų mokytis bendro lavinimo mokyklose. Čia jis gautų bendrą išsilavinimą, bręstų kaip pilietis ir rengtųsi pasirinkti profesiją. Dauguma profesinių mokyklų priims tik baigusius 12 metų mokslą. Dalis mokyklų priims jaunuolius po 10 klasių. Ir tik išimties tvarka vaikai galės pasirinkti profesinę mokyklą po 8 klasių. Jų pasirinkimas bus palyginti siauras – tik žemiau-

Profesorė Vanda Zaborškaitė

Stasio Laukio nuotr.

sios kategorijos profesijos.

– Vadinasi, terminas "tautinė mokykla" nelabai betinka Lietuvos mokyklai apibūdinti? Daugeliui žmonių šis pavadinimas buvo lyg ašaka gerklėje.

Taip. Turim skirti pavadinimą ir esmę. Kai 1988-aisiais kilo mokyklos reformos idėja ir buvo sukurtas pirmasis teorinis dokumentas, jis pavadintas tautinės mokyklos koncepcija. Žodis "tautinė" buvo akcentuotas dėl to, kad ta koncepcija buvo kuriama kaip priešprieša unifikuotai, kos mopolitinei sovietinei mokyklai, orientuotai į tautų susiliejo, niveliavimo politiką.

Savaime aišku, kad toji nuostata išlieka. Būtent nuostata, kad vaikas gali augti ir bręsti tik savo tautos kultūroje. Visa mokykla tuo grindžiama. Tačiau dabar esam linkę labiau kalbėti apie reformuojamą mokyklą, kurioje ryšys su tautos kultūra nėra vienintelis mokyklos požymis, nes, kaip sakiau, jos vertybių skalė yra gana plati ir sudėtinga. Atvirumas pasauliui yra irgi esminis tos mokyklos bruožas.

– Kaip mokykla keičiasi ar nesikeičia, kaip reforma vyksta šiuo metu?

Šiuo metu mes dar tebegyvename pereinamąjį laikotarpį, kurio esmė buvo ta, kad pirmiausia griebtasi atitaisyti tai, kas sovietinėje mokykloje buvo labiausiai iškreipta. Reikėjo sukurti naujas programas ir naujus istorijos bei literatūros vadovėlius. Ir tai yra padaryta. Dabar išleisime politologijos vadovėlį, 2 naujas, pirmą kartą parengtas etikos skaitinių knygas.

Šiais mokslo metais

esam užsibrėžę žengti naują, toliau siekiantį žingsnį. Taigi galime kalbėti jau ne apie pereinamąjį laikotarpį, bet apie tikrai reformuotą mokyklą. Esame užsimoję šimet sukurti visas bendrąsias programas, jos bus apsvarstytos, aptartos, bus skelbiami naujų vadovėlių konkursai. Sieksime, kad būtų alternatyvių darbinių grupių, kurios siūlytų savo variantus, savas koncepcijas.

Šiomet pradinukai pradeda mokytis pagal naują programą. Netrukus jie gaus puikų, naują vadovėlį "Aš ir pasaulis", kuriame beveik nėra žodinio teksto, tik paveiksliukai. Tačiau jie yra tokie informatyvūs, kad duos mokytojui gali-mybę kalbėti su mokiniais apie visą juos supantį pasaulį, žadinti jų fantaziją, kūrybiškumą, smalsumą.

– Karštos galvos reikalauja staigių permainų mokyklose. Ir turbūt dažniausiai girdimas priekaištas yra tas, kad ministerija toleruoja susikompromitavusius direktorius ir "seno raugo" mokytojus. Kokia ministerijos pozicija šiuo klausimu?

Visuomenė turėtų suprasti, kad staigių pasikeitimų mokykloje negali būti dėl to, kad negalima mokyklos reformos įvykdyti kažkokiais nutarimais ar įsakymais ir pasakyti, kad nuo rytdienos veikia jau reformuota mokykla. Kitų mokytojų nėra, turės dirbti tie patys. Vis dėlto mokytojas mums yra svarbiausia problema. Organizuojame kursus, seminarus, kad mokytojai galėtų patys ugdytis, keistis, turtėti.

O dėl direktorių ir ministerijos pozicijos? Jūs žino-

te, kad tai yra savivaldybės kompetencija. Jos skiria direktorius, ministerija tik tvirtina arba ne. Turbūt atsirastų vienas kitas, kurį reikėtų pakeisti.

Labai pritarčiau mokytojos Elenos Skaudvilaitės straipsniui, pasirodžiusiam viename iš paskutiniųjų "Dialogo" numerių. Ji kalba apie tai, kad mokytojas anais sovietiniais laikais gyveno labai sunkų gyvenimą, jis buvo engiamas ir stumdomas, ir visai prievartaujamas. Ir dėl to dabar mokytojui pirmiausia reikia supratimo, pagalbos ir paramos. Pritarčiau, kad nereikia ir vėl visiems urmu mkytoją pulti ir kaltinti, tyčiotis iš jo.

– Atrodo, mokytojai šiuo metu yra tarsi susigūžę, dvasiškai pavargę, apimti apatijos. Esate sakiusi, kad jie saugo save ir ginasi nuo bet ko, kas galėtų paskatinti kažką daryti, pabusti iš pasyvumo. Kaip būtų galima tą jų aktyvumą pažadinti?

Man rodos, pirmiausia reikėtų geranoriško požiūrio į mokyklą. Gal iš tikrų ju mes jau išsakėm visa, kas skaudėjo, visa tai, ką mes turėjome prieš tą buvusią mokyklą. Jau praėjo tas išsibarimo, išsikalbėjimo laikas. O dabar leiskim mokyklai ir mokytojui ramiai dirbti, paremkime kuo galim. Mokykloje yra tos susigūžusios, gal ir įskaudintos potencijos ir kūrybai, ir gėriui, ir meilei. Turėkime ir mes kantrybės kiek patylėti, palaukti su geranoriška viltim.

– Mano nuomone, mokytojų pasyvumą lemia tai, kad jie neturi progų išsikalbėti. Vakaruose, teko girdėti, egzistuoja pačios įvairiausios mokytojų draugijos: istorikų, geografų, fizikų, matematikų ir pan. Lietuvoje – miesto, rajono, respublikos lygio mokytojų susijungimuose, regis, būtų puiki galimybė jiems nevaržomai, atvirai pasikalbėti.

Jūs teisus. Iš tikrų reikia išsikalbėti, jau nebesibarti, bet diskutuoti.

Patys mokytojai turėtų imtis iniciatyvos kurti dalykines sąjungas. Žinau, yra įsikūrusi vokiečių kalbos mokytojų sąjunga, galbūt yra ir kitų. Bet panašaus pobūdžio sąjungos iš tikrų turėtų kurtis. Esu artčiau susipažinusi su Austrijos, Vokietijos mokyklų gyvenimu. Ten rengiamos dalykinės konferencijos kuriose mokytojai aptaria daugelį savo problemų.

Mokytojai profesionalai neturėtų užsidaryti savyje, kankintis, "virti savo sultyse", tačiau ieškoti ryšių su profesijos draugais.

(Nukelta į 6 psl.)

Antano Sutkaus nuotr.

BIRUTĖS PŪKELEVIČIŪTĖS VIEŠNAGĖ TĖVYNĖJE

Šią vasarą Lietuvoje svečiavosi rašytoja-aktorė Birutė Pūkelevičiūtė. Liepos 13 d. Kaune, Maironio muziejuje įvyko jos kūrybos vakaras, sutraukęs dideli literatūros mylėtojų būrį. Viešnios gimtajame mieste taipgi buvo suruoštas jos susitikimas su kolegomis rašytojais, kuri sukvietė energingas kauniečių pirmininkas Petras Palionis ir kurio metu buvo draugiškai pasidalinta visiems rūpimais klausimais.

lėdų dovana". Vaisių metu plačiai pasikalbėta su vaidintojais ir režisierium Arvydu Kinderiu apie įvairias teatro (ypač jaunuomenei skirtą) problemas, nes Alytaus aktoriai taipgi yra aukštos klasės lėlininkai.

Rugpjūčio 5 d. įvyko Birutės Pūkelevičiūtės kūrybos vakaras Vilniuje, Rašytojų sąjungos rūmuose, kuri suorganizavo Rašytojų klubo direktorius Rimantas Šavelis, ir jautriai užsklandė užbaigę literatūros kriti-

Birutė Pūkelevičiūtė Rasų kapinėse. Antano Sutkaus nuotr.

Paaikškėjo, kad "viešnia yra namiškė", kaip jos gebėjimą betarpiškai bendrauti apibūdino rašytojas Aleksas Dabulskis "Kauno dienoje".

Atvykusi į Dzūkiją, lankydama gimines ir abiejų tėvų kilmės vietas, Birutė susilaukė staigmenos: Alytaus aktoriai, suvažinę iš Nemunaičio kūrybinės stovyklos, išradingai suvaidino jos pasaką vaikams "Ka-

kas Valentinas Sventickas. Birutės "monologinio" vakaro stilius, gerai pažįstamas išeivijoje, Lietuvoje buvo naujiena. Vietoj įprastinio kelių atlikėjų (kritiko-aktoriaus-autoriaus) literatūros vakarų formato, Birutė Pūkelevičiūtė dviejų dalių programoje pateikė žvilgsnį į save, teatre ir literatūroje, pati viena atlikdama savo patirties ir kūrybos iššakų sklaidą. Nukelta į 6 psl.

LIETUVOS RESPUBLIKA

UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS

Gerbiama jai Birutei Pūkelevičiūtei
2901 N Halifax Ave # 216
Daytona Beach FL 32118
USA

Vilnius, 1992.08.25

Gerbiamoji rašytoja,

Jūsų viešnagė Lietuvoje leido vėl pabendrauti su Jumis (nors tik iš televizijos ekrano), taip pat prisiminti mūsų visų, ne savo noru išsibarsčiusių po įvairius pasaulio kampelius ir užgroboje tėvų žemėje pasilikusių, kančiomis ir ilgesiu grįstus laukimo metus.

Jūsų "Aštuoni lapai", kaip ir kai kurios kitos slaptai, per ranlas tuo metu keliavusios knygos, buvo ta šventa atgaiva jau subrendusiai, prisiminimais gyvenančiai Lietuvos inteligentijai bei apie savo ateities kelią ir atsakomybę mąstančiai jaunuomenei.

Jūsų viešnagės paskatintas manau, kad Jums tikriausiai būtų įdomu sužinoti, kaip "Aštuoni lapai" sklido Lietuvoje tais dvasinės kultūros bado metais. Todėl siunčiu Jums mano motinos ir sesers ranka perrašyto į storus mokyklinius sąsiuvinius Jūsų romano kai kurių lapų kopijas.

Telydi Jus gera sveikata, darbų ir sumanymų sėkmė.

Nuoširdžiai Jūsų

Algirdas Saudargas

"Aštuonių lapų" ir "Devinto lapo" veikėjos, pasiekusios Vakarus, nusifotografavo... Iš kairės: Birutė, Rima, Elvyra (1945 m., Berlyne)

Kauno Maironio muziejuje skaitytojai laukia Birutės autografų.

Algio Brazdžionio nuotr.

PRIEŠ AKIS DAUG SUNKAUS DARBO

(Atkelta iš 1 psl.)

laisve tikėtas geresnis gerbuvys dar taip toli, o gyvenimo vargai vis skaudesni. Tad nenuostabu išgirsti ir tokių kalbų, jog anskčiau buvę geriau. Nuostabu tačiau tai, kad materialinės gerovės akstinas bando pavergti žmogaus protą ir grąžinti jį ten iš kur jis tiek metų bandė išsiveržti. Yra sakoma, jog istorija kartojasi tam, kuris jos niekada nežinojo.

Nemanau, kad lietuvių tauta būtų taip greitai užmiršusi paskutinį pusšimtį metų, praleistų okupanto narsuose. Tad vietoj metų žvilgsnį atgal visas dėmesys ir jėgos turi būti skirtos kurti ateičiai. Mes ir jie stengėmės visokiais būdais priartinti valandą, kada lietuvis taps savo ateities kūrėju. Ir pagaliau ji atėjo nešina ne tik laimės ir džiaugsmo, bet taip pat ir naujų rūpesčių, naujų išpareigojimų sau ir savo kraštui, kuriuos mes ir jie turime spręsti kartu.

Išcivija buvo labai greitai tiesi pagalbos ranka per jūras ir marios. Dosnūs tau tiečiai atvėrė ne tik savo pinigines, bet ir širdis. Daug gėrybių nuplaukė Lietuvos link, daug dar jų plaukia ir šiandien, nes Lietuvai visko reikia, jai visko trūksta. Bet ir kaip žmogus norėtų tam Lietuvėlei padėti, be jos pačios pastangų, be jos ryžto, vargu ar kas gero išeis. Juk sakoma, kad ir Dievas padeda tam, kuris pats padeda sau.

Visa tai menu nenorėdamas jiems prikaišauti, bet tik pabrėžti faktą, kad spaudoje, ypač ateinančioje iš Lietuvos, nestinga straipsnių keliančių viešumon esamas negeroves, daugiausiai kaltę priskiriant užsilikusiems iš senų laikų valdžios pareigūnams. Vieni jų ateina iš mūsų pačių lūpų, kiti – iš svetimtaučių. Net ir aukšti mūsų pareigūnai užsienyje ne kartą yra prasitarę apie trūkumus, kurie labai sunkina jų pareigų atlikimą. Štai kad ir keletas tokių pavyzdžių.

Bendradarbiavimui, sako vienas diplomatas, ypač daug kenkia jau tradiciniu tapęs Lietuvos pareigūnų nerangumas, susitarimų vilkinimas, nepajėgumas laiku ir tiksliai atsilipti į Vokietijos institucijų siūlymus bei firmų laiškus. "Vilniuje viskas susigeria kaip į smėlį. Iš ten nieko negali sulaukti", sako tas pats diplomatas. Kai kas net juokauja, esą lietuviai lauks, kol jų ūkis visiškai

subyrės, tada vokiečiai galės kurtis ant tų griuvėsių.

Bene svarbiausia ko dabar Lietuva laukia iš Vokietijos, – tai ūkinės paramos. Tačiau tam reikia ir atitinkamų Lietuvos pastangų. Pirmiausia – organizuotumo ir pasirengimo priimti eventualią paramą. Jeigu Lietuvos struktūros būtų pajėgios laikytis tarptautiniu mastu pripažintų bendradarbiavimo normų, Vokietijos ekonominė parama, pasak to diplomato, galėtų būti keliasdešimt kartų didesnė. Bet gi norint sulaukti vokiečių investicijų bei kreditų, pirmiausia reikia pateikti gerus projektus – kur ir kaip investuojamas kapitalas būtų naudojamas. Tik esant geriems projektams gali būti pradėtas finansavimas. (Lietuvos Aidas 1992.08.05.)

(Bus daugiau)

55 SVARAI – cukrus, sūris, dešros, mėsa, šprotai, aliejus, kava ir kt., \$90.
22 SVARAI mažesnis paketas, \$55. **22 SVARAI** mėsos produktai, aliejus \$90. Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti aspirino ir vitaminų.

TRANSPAK,
2638 W. 69th ST.,
CHICAGO, IL. 60629.
Tel. 312-436-7772

RINKIMAMS ARTĖJIMANT

(Atkelta iš 3 psl.)

Algirdas Brazis, Robert Boris, Jurgis Janušaitis, Antanas Juodvalkis, Rūta Juškenė, dr. Tomas Kisieliū, dr. Leonas Kriaučiūnas, kun. John Kuzinskas, Petras Petrutis, Juozas Polikaitis, kun. Anthony Puchenski, prof. Jokūbas Stukas, Juozas Žygas.

Šie visi asmenys lietuvių visuomenei gerai pažįstami-tai iškilūs visuomenininkai, dvasiškiai, žurnalistai organizacijų atstovai. Pasitikėkime jais. Išgirskime jų balsą. O balsas – spaudoje atsisaukimas padėti Lietuvai. Iškirpkime atkarpėles ir su savo auka, bet

BIRUTĖ POKELEVIČIOTĖ TĖVYNĖJE

Pažymėtina, kad į vakarą atsilankė primasis rašytojas leidėjas, Petras Jaučius (Januševičius), atvykęs iš Toronto ir taipgi tuo metu viešėjęs Vilniuje. Jo išleista poezijos knyga "Me tūgės" (Baltija, 1952) dabar vis labiau garsėja Lietuvoje.

Likimas buvo viešniai prielankus. Atvykusi į Kauną, rašytoja nebuvo privers ta ieškotis svetimos pastogės. Ji apsistojo Kalniečių gatvėje ir apsigyveno savo jaunystės kambaryje, tėvų statytame namelyje, kuris yra tapęs ir jos knygų nebyliu veikėju. Aprūdijęs to namo raktas, kurį Birutė atsiėmė tik kaip senų laikų prisiminimą, pagirgždėjęs atrakino namo duris po pusės šimto metų. Radijas, spauda ir televizija, komentodami šį atsitikimą, jame ištyrė gilią simbolinę reikšmę išeivių sugrįžimui į Tėvynę.

Lietuvoje yra pakartota Birutės Pukelevičiūtės knyga "Aštuoni lapai" (Vaga, 1992) ir ciliuota pasaka "Kalėdų dovana" (Alka, 1990). Martyno Mažvydo ir Vilniaus universiteto bibliotekose, išeivijos siuntomis atkeliavusios, jau susibėgo visos jos knygos. O viešnagės metu rašytoja praturtino bibliotekas, literatūros muziejus ir Lietuvos radiją trimis savo įskaitytų darbų kasetėmis. R.R.

Taip "Aštuoni Lapai" sklido Lietuvoje juos perrašant į sąsiuvinio lapus.

Mes jau papurvyčiom.
Ponia Rajkovskij, mėsė, naudomėkro-
tė senutė, šluoja nuo staltiesės trupinius, o
muovi su penkiolikmete jos anūke Christel plau-
nam vėduvė indus, kai staiga užsteigia alus
mo sėtenai:

– Kad tik jie neugriautų mūsų
Dancigo! – šaukia ponė Rajkovskij, bigdama
lajptais žemyn. Rankoj j'is dar rebelai-
ko šėnig šluotels ir sidabrinis siūpels.

Bet lietuvių buvo nedaug. Jie skriejo
labai

mes
vo ap
bistai
gais
tas

Didysis Pirmadienis
Ateina romus Karalius
Tas pats: Lraoko ir Jokūbo Dijas –
jaunas liūtas sidabriniais kareivais
ir mityno balandžio akimis.
Jo rūbai kvėpia myra, safranu
ir aloja. Jo streivis suveržtas aukšne
juosta. Aplink jo galvą žėri šaist-
vario orarykštė.

Selaki.
Tas, kuris trupina šaudyklės šurs
rašo ugnimi ant sienų. Šurs perdehne
jūras delno asmeniu, dvi salis.
Jo plaukai sūvyti, kaip pirmi netų
žaiškai, jo alsavimas yra vėjas nuo
balto bėlio luvui.

LIETUVOS MOKYKLA

(Atkelta iš 4 psl.)

– "Lietuvos aide" (1992 08 25) perskaičiau jūsų žodžius "geriausia būtų, jeigu lietuviška mokykla taptų ne pasaulėžiūrine, t.y. nei katalikiška, nei liberališka, nei kokia kita". Prašom paaiškinti savo mintį.

Mano manymu, Lietuvos mokykla yra nepasaulėžiūrinė tuo atžvilgiu, kad ji nėra pajungta vienai apibrėžtai, visiems privalomai pasaulėžiūrai. Tačiau ji, kaip sakiau, orientuojasi į tradicines krikščioniškos Europos kultūros vertybes.

– Ar pagrįstas kaltinimas, kad ministerija vengia kontaktų su mokytojais?

Nemanau kad to ryšio nėra. Viena vertus, ryšį su mokytojais palaikome per inspektūrą – savaimė. Kita vertus, programas, vadovėlius kuria ministerijos sudarytos ekspertų komisijos. Kiekvienos komisijos sekretorius yra etatinis tam tikro dalyko ministerijos specialistas. Kiekvienoje komisijoje dirba po 11 žmonių. Dalis jų yra tam tikros srities mokslininkai, kiti – mokytojai praktikai.

– Daug kalbų ir gandų kelia numatoma mokytojų peratestacija. Ar ji tikrai bus, ir jei bus, tai kokia?

Šiais metais ketiname peratestuoti mokyklų vadovus ir švietimų skyrių inspektorius. yra suformuota Respublikinė atestacinė komisija, tačiau galutinė atestacijos tvarka nėra nustatyta ir paskelbta. Visi supran-

tam, kad tai yra labai komplikuo-
tas ir didelės atsakomybės reikalaujantis dalykas.

– Kokie svarbiausi atestacijos kriterijai?

Labiausiai bus atsižvelgta į praktinį žmonių darbą, taip pat bus pageidaujama tam tikrų teorinių žinių, bendro pedagoginio išsilavinimo.

Užtikrinu jus, kad peratestavimas tikrai nebus Formalus.

Mokytojų atestacija vyks tolesnėje ateityje. Čia dar daugelis dalykų nėra aiškūs ir galutinai nuspręsti.

– Ką norėtumėte pasakyti Lietuvos mokytojams prasidedant naujesiems mokslo metams?

Pirmiausia norėčiau mokytojams palinkėti optimizmo, ištvermės, kantrybės ir įsitikinimo, kad labai daug kas gyvenime priklauso nuo paties žmogaus. Kokia bus mūsų mokykla, kaip joje jausis vaikas, ką mokykla reikš Lietuvai – visa tai labiausiai priklauso nuo mokytojo.

59 CENTAI UŽ SVARĄ
virš šimto svarų, tai TRANSPAK
firmos nauja kaina. 68 centai –
žemiau šimto svarų, Minimumas
\$20. Jūsų siuntiniai yra regis-
truojami mūsų kompiuteriuose ir
sekami iki pristatymo jūsų gim-
nėms Lietuvoje.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
Tel. 312-436-7772.

BALTIA EXPRESS CO. LTD

INTERNATIONAL PARCEL SERVICE TO EASTERN EUROPE SUBSIDIARY OR AMBER GROUP
PRES. VIDMANTAS RAPSYS

TIK 90 CENTŲ UŽ SV. VIRŠ 80 SV.
SIUNTINIAI Į LIETUVĄ SU PRISTATYMU Į NAMUS BE MUITO
TIK \$1.00 UŽ SV., JEI SIUNTINYS LENGVESNIS, KAIP 80 SV.

– SIŪSKITE VISKĄ: NAUJUS IR NAUDOTUS DRABUŽIUS, VAISTUS, MAISTĄ, RADUO
APARATŲ, BEI ASMENINIUS SIUNTINIUS
– MES ĮPAKUOJAME IR APDRAUDZIAME SIUNTINIUS
– PERVEDAME PINIGUS, PERSIUNČIAME DOKUMENTUS
– CHICAGOJE IR APYLINKĖSE PAIMAME SIUNTINIUS IŠ NAMŲ
– MINIMALI SIUNTINIO KAINA \$25.00

GALIMI EXPRESS CARGO SIUNTINIAI PER 20 DIENŲ

ATVEŽKITE ARBA SIŪSKITE UPS ADRESU:

3782 W. 79th St. CHICAGO, IL 60652

TEL. 1-800-SPARNAI (TOLL FREE) 1-800-772-7624

1-312-284-6449

1946-IEJI PARTIZANŲ NETEKTIES METAI

Juozas Petraška

Žiemos metu Balbieriškio Raginis–Degutis su Radastu–Švedu netikėtai susidūrė su čekistais. Įvyko susišaudymas. Radastą nušovė vietoje, o Raginiui, nors ir sužeistam, pavyko pabėgti. Gydėsi pas vieną Vazniškių kaimo gyventoją.

Vasario mėn. žuvo antrojo būrio vadas Elytė (apie tai jau rašyta), jo vieton paskirtas Putinas–Brusokas Stasys iš Makrickų kaimo.

Apie birželio vidurį, ryšininkų surinktomis žiniomis, turėjo būti miško krėtimas. Visi pirmojo būrio partizanai susirinkome apsvarstyti susidariusią padėtį ir ieškoti kokios nors išeities. Nuomonių būta įvairių. Kai kas galvojo, kad laikinai reikia apleisti mišką, pasitraukti į tolimesnius kaimus. Vadas, kaip visada, pirmenybę atidavė miškui. Mano nuomone, geriausiai išeiti iš miško trum pam laikotarpiui, kol išaiškės padėtis. Dauguma man pritarė – mišką laikinai palikome. Tik vadas mano patarimo nepaklausė. Miške su Raginiu liko partizanas Kilbas – Mitrulevičius Petras. Tai buvo birželio 12 dieną.

Iš miško išėjome išsiskirstę po kelis. Aš ir dar keli partizanai nuėjome į Žagarių kaimą ir apsistojoje pas vieną gyventoją (pa vardės neprisimenu). Šeimininkas, grįžęs iš Balbieriškio, pranešė liūdną žinią, kad mūsų vado Raginio ir Kilbo kūnai Balbieriškyje guli išniekinti ant grindinio. Vėliau paaiškėjo, kad į juos abu pačioje vietoje, kur palikome, netikėtai čekistai atidengė ugnį. Kilbas krito iškart, o Raginis dar nušovė du čekistus, iš jų vieną karininką. Vėliau paaiškėjo (prasitarė girti sribai), kad buvo nurodyta tiksliai jų buvimo vieta, čekistams ir sribams beliko pasinaudoti tokia proga.

Raginis–Degutis, būdamas Balbieriškio policijos viršininku (1941–1944 m.), mėgo medžioti Balbieriškio, kurioje tuo metu buvo daug šermų bei stirnų. Po medžioklės užsukdavo į Būdų kaimą, esantį viduryje miško, pas Šneiderį, kuriuo ir vėliau, partizanaudamas, pasitikėjo, o Šneideriai, tuo pasinaudodami, juos išdavė. Man Raginis sakydavo, kad retkarčiais, kai jis miške būdavo vienas, Šneiderienė jam atnešdavusi valgyti.

Kaip rašė Stasys Nauja-

lis savo atsiminimų knygoje "Pėdsakai dingsta miške", geriausias jų, raudonųjų partizanų, prieglobstis buvo Būdų kaime pas Šneiderį. Nėra abejonės, kad susiklosčius tokioms aplinkybėms, minėtasis gyventojas buvo saugumo užverbuotas ir, progai pasitaikius, atliko savo juodą darbą.

Iš liepos 18 į 19-ąją migantys kluone ant šieno buvo nušauti (su šeimininko žinia) Katinas–Petraška Pranas, mano brolis, ir Kalavijas–Bujanauškas Kostas pas Mardosų kaimo gyventojus ir likvidavę, visada šeimininką areštuodavo, o trobesius neretai sudegindavo. Šiuo konkrečiu atveju nei viena, nei kita nebuvo padaryta. Mes (štabo darbuotojai) beveik kiekvienam kaime turėdavome "savo" žmogų, kuris stebėdavo gyventojų nuotaikas bei elgesį ir palankumą ar priešišumą partizanams. Tas žmogus pastoviai informuodavo mus apie esamą padėtį tame ar kitame kaime. Mes žinojome ir tai, kad Matulionis mums neprijaučiantis, jaunieji partizanai, matyt, galvojo kitaip. Taigi po šio įvykio gavome pranešimą, kad į kaimą, kur žuvo Katinas ir Kalavijas, neitume, nes Matulionio sodyba naktimis saugoma čekistų. Tai tęsėsi apie du mėnesius, bet to, tais metais Matulionis buvo atleistas nuo prievolių, nors turėjo 19 ha žemės?..

Po viso šito peršasi išvada: kaip buvo nušauti šie du jauni, neturintys nė po 20 metų partizanai? Kiek vėliau (rudeni) paaiškėjo ir šio įvykio detalės. Jas gavome iš Klaipėdos krašto per laišką Kelmanonių kaimo gyventojas Gelbūda Juozas ir, kai mes pas jį (Gelbūdą) užėjome, davė paskaityti. Jame (laiške) rašoma: "...jūs rašote apie Pranuko žuvimą (Katino–Pr. Petraškos), bet mes jau žinojome, net ir kaip žuvo, kai jie užėjo ir pasiprašė praleisti dieną, tai šeimininkas uždarė šunį į tvartą, kad nelotų, o jiems pasiūlė miegoti kluone ant šieno. Kiek palaukęs, kada užmigo, pranešė į Balbieriškį, atvykę čekistai nušovė miegančius".

Ta pačia proga norėtusi papasakoti apie savo brolių Praną ir jo nusistatymą prieš okupantus. Jis buvo baigęs Balbieriškio šešiametę ir Alytaus amatų mokyklą (šaltkalvių mechanikų

klasę). Kadangi dėl amžiaus karinė tarnyba dar nevietė, aš patariau važiuoti į Kauną dirbti ar mokytis (gimęs 1927.VIII.24). Bet jis vis delsė. Vėliau pareiškė, kad, kol tarybinis batas tryps mūsų Tėvynę, jis nei dirbs, nei mokysis, o eis į partizanų gretas. Man buvo gaila brolio ir aš jam nepritariau.

Po kiek laiko gavau brolio laišką, kuriame jis tvirtai pareiškia eiti partizanauti. Aš trumpai atsakiau, kad į savo dalinį nepriimsime ir dar kartą priminiau, kad geriausia išeitis – mokytis. Netrukus vėl gavau laišką, kuriame, be kitko, parašyta: "Broli, aš savo nusistatymo nekeisiu, o kas

liečia tai, kad tu nepriimsi manęs į savo dalinį, tik aš pasakysiu, kad aš tavo brolis". Man teko nusileisti.

Šį dialogą su broliu galima drąsiai taikyti daugeliui jaunuolių, prisidėjusių prie žutbūtinės kovos su okupantu. Deja, šis kilnus tikslas nelygioje kovoje pareikalavo iš mūsų Tėvynės nemažai aukų.

Dar noriu priminti, kad žuvus Raginiui–Degučiiui, parašiau raportą "Dzūkų" rinktinės vadui Ažuoliui–Jėčiui apie Vaidoto grupės vado žuvimo aplinkybes ir prašiau skirti šiai grupei vadą. Po dviejų savaitių (man netikėtai) gautas įsakymas, kad Vaidoto grupės vadu skiriamas Patrimpas.

VANAGO APSILANKYMAS

1946 metų vasarą per Gdanską uostą iš vakarų buvo atvykę du lietuviai, karininkai ryšininkai, slapyvardžiais Daunoras ir Lokys susipažinti su Lietuvoje veikiančio partizaninio judėjimo perspektyvomis ir siūlyti sudaryti vieną vadovybę visam Lietuvos partizaniniam judėjimui. To ir siekė aukštesnieji vadai. Deja, 1946 metų pabaigoje išaiškėjo centro vado prof. Markulio, slapyvardžiu Erelis, išdavikiška veikla, dėl kurios iškilo grėsmė pirmiausia partizanų vadovybei, apygardų štabams. Tokiomis aplinkybėmis dauguma vadų buvo linkę bendrauti su kitų dalinių vadais, išsiaiškinti esamą padėtį ir įspėti būti atsargiems su nepažįstamais, nes, galimas dalykas, saugumas per "centrą" stengsis įkišti šnipų ir taip demoralizuoti pagrindį.

Kad nepakliuvus ant saugumo "meškerės", perspėjau antrojo būrio vadą Putiną–Brusoką.

Kartą rudeniop Putinas atvykęs pranešė, kad pas vieną iš ryšininkų Makrickų kaime yra atvykęs jiems nepažįstamas žmogus, pristatė esąs Dainavos apygardos "Geležinio Vilko" rinktinės vadas slapyvardžiu Vanagas ir norintis susitikti Vaidoto grupės vadu Patrimpu. Iš nusakytos išvaizdos nusprendžiau, kad tikrai galėtų būti Vanagas–Adolfas Ramanauskas (gim. 1919 m., Alytaus mokytojų seminarijos dėstytojas, atsargos karininkas), bet reikėjo įsitikinti. Su Putinu aptarėme susitikimo vietą (tik ne stovykloje) ir laiką. Putinas jį (Vanagą) atsivestų. Nuvykę nustatytu laiku į sutartą vietą, jau radau Putiną su svečiu. Pamatęs tuojau įsitikinau,

kad tai tikrai Adolfas Ramanauskas–Vanagas.

Mes aptarėme tuo metu vykstančius procesus vyriausiojoje partizanų vadovybėje, deja, ne mūsų naujai. Be to, Vanagas norėjo susipažinti su mūsų kasdienybe, t.y. su pačiais kovotojais, ginkluote, maitinimosi problemomis ir t.t. Apsvarstę įvairiausius klausimus, nusprendėme, kad šiuo laikotarpiu, kol paaiškės padėtis centre, reikia ypač būti budriems, nes provokatoriai kaip tik stengsis pasinaudoti mūsų nežinojimu ir labai pakenks partizaniniam judėjimui. Be to, pasvarstėme ir daugelį kitų mūsų kovos klausimų.

Vanagas, pasisvečiavęs keletą dienų mūsų dalinyje, susipažinęs su gyvenimo sąlygomis, išvyko į savo nuolatinę vietą. O mums paliko atsidavusio lietuvių patrioto vardą. Daug pamo kančio teko perimti iš jo patirties tolimesnėje mūsų partizaninėje veikloje.

KONTRA-PRIEMONĖS

1946 metų gruodžio pabaigoje išaiškėjo Markulio–Erelio parsidsavėliška veikla. Gerai, kad Skirmantas–Daumantas–Lukša J. ėmėsi atsargumo priemonių, todėl nenukentėjo vadovaujantieji partizaninio judėjimo žmonės, bet nuostolių neišvengta.

"Dzūkų" rinktinėje vadai du kartus per mėnesį rašydavo labai detalius raportus rinktinės vadui apie grupių veiklą praėjusiu laikotarpiu. Rinktiniai vadai, gavę visų grupių pranešimus ir juos atitinkamai apdoroję, siųsdavo apygardos štabui, o šis – į centrą. Centras (Markulis) VDPS – Visuotinis Demokratinis Pasiūlymų Sąjūdis – ryšio kanalais perduodavo Hektorui–Deksniui Jonui, karininkui ryšininkui su užsienyje esančia Lietuvos diplomacija. Hektoras, gautą informaciją tinkamai apdorojęs, susidarydavo vaizdą apie partizanų veiklą Lietuvoje ir perduodavo aukštesniam instancijai.

Markulis, būdamas saugumo agentu, visą partizaninio judėjimo ataskaitą užuot pasiuntęs Hektorui–Deksniui, perduodavo saugumui, o šis, pertvarkęs taip, kaip jam reikalinga, grąžindavo Markuliui, kad šis ryšio kanalais pasiųstų Hektorui–Deksniui. Saugumas perduodavo partizanus diskredituojančias žinias: atseit jų, kaip tokių, Lietuvoje nėra, jie tik apiplėšinėja ir žudo žmones, girtuokliauja, jų belieka labai (Nukelta į 8 psl.)

JFK – RYGA
\$678.00
į abi puses

- Keliauti galima pradedant spalio 1 d. iki kovo 31 d., išskyrus šv. Kalėdų laiką – nuo gruodžio 17 d., iki sausio 10 d.
- Bilietus reikia išpirkti ne vėliau kaip spalio 31 d.
- Išpirkus bilietą, pinigai negrąžinami ir kelionės datas pakeisti negalima.

Prašom kreiptis į
Albiną Rudžiūnienę
ar
Kristiną Mitkutę

BALTIC TOURS

77 OAK ST., SUITE 4
NEWTON, MA 02164

Tel: 617-965-8080 Faksas: 617-332-7781

APIE PELĖDAS IR PABALTIEČIUS

(Atkelta iš 1 psl.)

ėda – pelėda), žiurkes, pelėnus. Taip pat žinome, kad pelėdos lizdų nekrauna, o naudojasi kitų paukščių lizdais; šis faktas mūsų temai bus reikšmingas vėliau, jo nepamirškite. Apie pelėdas mūsų liaudis net daina sukūrė, "Išėjo tėvelis į mišką, nušovė tėvelis pelėdą ir t.t." Tai sena daina.

Tačiau šiais laikais įkyriai girdime apie pelėdas ir naują dainą. Garsiai, pelėdiškai, pasaulinėje arenoje ūbaujama, kad Baltijos kraštuose žmogaus teisės (žinote, visų visur dabar ypač gerbijamos ir saugojamos) yra neigiamos tautinėms mažumoms – rusams ir lenkams...

Šis rūpestis Lietuvoje gyvenančioms, Lietuvą ir lietuvius naikinusioms rusų ir lenkų mažumomis prašyte prašosi Busho pareiškimo, gal tik truputį mums pritaikyto: LIETUVIAI (taip pat LATVIAI IR ESTAI) IRGI YRA REIKALINGI APSAUGOS NUO VYKDYTO SUNAIKINIMO IR TEBEVYKDOMO TERORO! Lietuviai, latviai ir estai yra savo žemėje šimtmečius gyvenę taikūs žmonės, o ne iš Rusijos gilumų atvežti kolonistai bei kariai ar Vilniaus krašto prie Lenkijos prijungimo lenkų ekstremistai.

Kada gi ateis laikas saugoti Lietuvoje lietuvių teises, nerėkiant per kiauras naktis, kad vietinius gyventojus engusios ir išnaudojusios tautinės mažumos nebetenka savo teisių? Ar ko kias nors teises toms mažumoms suteikė to krašto žmonės? Taip kaip pelėdos kad deda kiaušinius į svetimą lizdą, taip rusų kolonistai buvo dedami ir periami Baltijos kraštuose. Taip Želigovskio smurto pasekėjai sutūpė Vilniaus krašte.

Čia jau tikra gyvenimo ironija, kad iš komunistinio kiaušinio tik permai išsiritęs Rusijos parlamentas yra nu taręs skųsti Baltijos kraštus Jungtinėse Tautose dėl... tautinių mažumų (suprask: rusų) žmogaus teisių pažeidimo. Aš sakčiau, kad tiems okupanto nusiaubtiems Baltijos kraštams rei-

kėtų kokių dviejų dešimtmečių "atostogų", kurių metu jie galėtų savo tautinę demografiją bei sąmonę kaip nors atstatyti.

Kur buvo visi tie žmogaus teisių gynėjai, kai Baltijos kraštai buvo kolonizuojami ir visu žiaurumu eksplotuojami? Kodėl aiškiai, dalykiškai šių reikalų dabar nepaaiškina Lietuvos valdžia, o už Lietuvos ribų – Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB)? Kada pasibaigs kritika Latvijai ir Estijai už pilietybės neigimą rusų kolonistams bei okupacinės kariuomenės daliniams?

Ne paslaptis, kad yra keistų nuomonių ir pas mus pačius, išsivijoje. Štai, IX-10 d. DRAUGE buvęs PLB pirmininkas V. Bieliauskas, rašydamas tautos šventės progą, tarp kitų dalykų teigė: "Būtų didžiulė klaida, kad dabar, atgavus laisvę, mūsų kraštas nenorėtų ta laisve dalintis su kitais, ten gyvenančiais žmonėmis, kurie pasižada kraštui lojalumą ir jo įstatymams paklusnumą."

Plačiai, saldžiai, išdidžiai skamba – lyg visi ten gyvenantieji rusai ir lenkai tik ir trokšta Lietuvos laisvės, lyg jie ir atvyko tik Lietuvą vaduoti, atstatyti, lyg Lenkijoje ir Rusijoje dabar laisvės nebūtų. Per greitai užmiršome, kaip Maskva Lietuvą spaudė, kad 1990 m. rinkimuose balsuotų Lietuvoje stovinti sovietų kariuomenė, ką ta kariuomenė darė ir tebedaro ir t.t.

Aš vistiek linkėčiau Lietuvą, Latviją ir Estiją matyti daugumoje lietuvių, latvių ir estų kraštais, bet ne kokiais nors tautinių grupių vinegretais.

Tad klausiu: kam reikia didesnės apsaugos Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje – ar pusę šimtmečio naikinantiems tų kraštų žmonėms ar svetimuose lizduose priperėtiems pelėdžiukams?

Atsakymui be jokio dvejojimo renkuosi Busho nuomonę, kad apsaugos pirmoj vietoj reikia mūsų žmonių. O kaip jūs manote?

(1992-IX-16)

Anksčiau Lietuvos buitinio gyvenimo būtina paslauga, o dabar – Lietuvos laukų puošmena. G. Kijauskienės nuotr.

1946-IEJI PARTIZANŲ NETEKTIES METAI

(Atkelta iš 7 psl.)

mažai, visi protingesni užsiregistravę ir gyvena ramiau-siai, likę tik banditai ir t.t.

Visa tai paaiškėjo vėliau, bet įtarus Markulį esant saugumo agentu, dar pačioje metų pabaigoje kilo mintis, kad reikia ruošti žmones išvykai į užsienį pas Hektorą ir taip užkirsti kelią Markulio bei saugumo dezinformacijai apie partizaninę veiklą Lietuvoje. Tam tikslui buvo parinkti drąsūs ir ryžtingi vyrai: Daumantas-Lukša Juozas ir Rimvydas-Krišk-

čiūnas Jurgis, pastarasis mokėjo keletą užsienio kalbų. Šie du drąsuoliai pradėjo ruošti labai atsakingai ir rizikingai kelionei. Apygardų vadovybė padaliniais davė nurodymą pristatyti tam tikras sumas červonsų, kad už juos juodoj rinkoj galėtų pirkti užsienio valiutos išvykstančiųjų reikmėms. Pasiruošimas tęsėsi iki 1947 metų pavasario. Artėjo ta diena, kai teks vykti per stipriai saugomą kaimyninės valstybės sieną.

SAUGUMAS VERBUOJA ŽMONES

Partizanai jautė nuolatinę įtampą, savisaugos instinktas paveikdavo visus: ir tuos, kurie dėdavosi drąsūs, ir tuos, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodė bailiai.

Nelegalaus gyvenimo aplinkybės vertė kiekvieną būti atsargiam ir pasiruošusiam įvairiems netikėtumams, o ypač todėl, kad gyvenome daugiausia miške ir visą laiką paviršiuje. Tą puičiai žinojo saugumas ir stribai, kurie kartkarčiaus tikrino mūsų budrumą. Vasaros metu, kada žaluma dengia ne tik mišką, bet ir laukus, be to, šiltas oras, dažnai darydavo pasalas. Čekistų apie Balbieriškio mišką pakako, miestelyje buvo apie 30 čekistų ir apie 15 stribų, Gudeliuose maždaug tiek pat, Kunigiškių kaime – apie 20-25, tiek pat Premerio dvare. Taigi, esant tokiai "apsaugai", apsirūpinti maistu gana rizikinga. Tuo laikotarpiu buvo nutarta išsiskirstyti mažomis grupelėmis, po 3-4 kovotojus.

Kiekviena grupelė turėjo savą teritoriją, kurioje apsirūpindavo maistu ir rinkdavo žinias apie saugumiečių siautėjimus, kurias perduodavo grupės štabui.

Nereikia būti naiviems ir galvoti, kad saugumas neturėjo savo šnipų kaimuose, ypač esančiuose arčiau miško. Atsirasdavo dorų žmonių, kurie užverbuoti ieškodavo ryšių per pažįstamus su partizanais, o kai juos susitikdavo, prašydavo ko nors iš vadovaujančiųjų ir tik tada pasisakydavo esą užverbuoti ir klausdavo patarimo, kaip jiems toliau elgtis.

Mes tokius žmones gerbdavome ir duodavome praktiškų patarimų, kokias žinias galima teikti ir kaip pranešinėti, kad saugumas neišsifruotų agentų. Apie vieną užverbuotą gyventoją, kaip jam buvo nurodyta rinkti žinias provokuojant žmones ir kaip jas perduoti, kad nebūtų įtariamas, pagal

jo paties pasakojimą, trumpai parašysiu.

Verbuojant Aukšto Balbieriškio kaimo gyventoją X, buvo duotas toks nurodymas: aplankyti keletą pasiturinčių kaimynų ūkininkų išieginėmis dienomis, kritikuoti tarybinę santvarką, siekiant provokuoti pašnekovą, o partizanams nepagailėti gerų žodžių, pagyrimų. Kad atrodytų draugiškiau, nusinešti svaigalų (išlaidos kompensuojamos) ir pateikti savo ir pašnekovo kalbų turinį raštu. Taip apdorojus savo pašnekovą ir surašius kiekvieno pakalbio turinį atskirai, padarius kiek įmanoma mažesnę paketėlį perduoti saugumo ryšininkui tiksliai nurodytu laiku ir nurodytoje vietoje. Ir kaip jūs, mieli skaitytojai, manote, kur? Nagi Balbieriškio bažnyčioje. Nurodytu laiku einant į bažnyčią tą paketėlį įsidėti į viršutinio drabužio kairiąją kišenę. Bažnyčioje sustoti prie pirmojo stulpo vyrų pusėje. Ten stovės žmogus, apsirengęs anksčiau nurodytais drabužiais. Jo dešinės kišenės uždengimas (atvertas) bus įleistas į kišenę, prie jo atsistoti visai arti, taip, kad būtų galima nepastebėtai iš savo kišenės paketėlį ar du išimti ir perduoti į jo kišenę, o jis tą patį padarys į tavo kišenę – perduos tolimesnės veiklos instrukcijas ir kompensaciją. Šie šventvagiški darbai atliekami bažnyčioje todėl, kad mažiau būtų įtarumo. Šis epizodas vienas ryškesnių, o jų būta daug ir įvairių, o kiek žmonių mums nepasisakė, vienas Dievas težino. (Bus daugiau)

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Baltikauskas T., Baltimore ..	5.00
Degesys D., Florida	20.00
Juozaitis A., Lakewood	20.00
Auginas B., Lyndhurst	10.00
Marchertas A., Downers Gr.	20.00
Indreika A., Chicago	10.00
Dreher R., Laramie	25.00
Ramovėnai Clev.	30.00
Beniūnas J., Hartford	5.00
Raškienė N., New Britain ..	10.00
Shalins Funeral, Woodhaven ..	25.00
Mačiūnas J., Cross Junction ..	5.00
Skridulis A., Daytona B.	20.00
Žitkus H., Jupiter	20.00
Zilinskas V., Treasure Isl.	5.00
Venk G., Toledo	10.00
Saikus J., Cleveland	10.00
Liutkus A., Cleveland	5.00
Kviety A., Dayton	10.00
Rašytinis E., Detroit	20.00
Gibišas E., Chicago	5.00
Rackauskas A V., Cicero	20.00
Beliajus V., Denver,	20.00
Kazakevičius J., Hesperia, ..	20.00
Maryland'o Liet. Draugijų	
Taryba	25.00
Meiliūnas G., New York	20.00
Hofmanas V., Oak Lawn	5.00
Ruigys A., Los Angeles	10.00
Fledzinskas V., Camarillo	5.00
Polikaitis C., Midlothian	5.00
Andriušis A., Rochester	20.00
Chaplikas A., So. Boston	10.00
Prascus A., Baltimore	5.00
Kynas L., St. Petersburg	5.00

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,

tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujimų ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų klausykites Šluto radijo valandos sekmadieniais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga.

ALT S-GOS SEIMO NUTARIMAI

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimo,
įvykusio 1992 m. gegužės mėn. 16-17 d.
St Petersburg, Floridoje
NUTARIMAI

1. Seimas sveikina laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę. Seimą džiugina, kad ilgų metų griežta Sovietų sprespauda neistengė nuslopinti lietuvių tautos laisvės troškimą ir norą būti savo Tėvynėje pilna šeimininke.

2. Seimas sveikina Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos pirmininką Vytautą Landsbergį ir jo pavaduotojus.

3. Seimas pageidauja, kad Lietuvos respublikos vadovaujantieji veiksniai ieškotų būdų savo veiklos derinimui.

4. Seimas sveikina Lietuvos Respublikoje atsistigusią Lietuvių Tautininkų Sąjungą ir linki jai sėkmės. Seimas dėkoja tos Sąjungos pirmininkui Rimantui Smetonai už atvykimą, šiame seime dalyvavimą ir pasidalinimą žiniomis apie Lietuvos tautininkus bei jų Sąjungos apimtį Lietuvos Respublikoje.

5. Seimas paveda Sąjungos valdybai kreiptis seimo vardu į J.A.V. Prezidentą prašydama, kad jis prisidėtų prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pastangų galimai greičiau išvesti buvusios Sovietų Sąjungos kariuomenę iš Lietuvos.

6. Seimas siūlo, kad Tautinės Sąjungos valdyba atkreiptų dėmesį į aktualų Rytprūsių – Mažosios Lietuvos ateities klausimą.

7. Seimas dėkoja Lietuvos ambasadoriui prie Jungtinių Tautų Anicetui Simučui, Lietuvos gen. konsuliui Vytautui Čekanauskui ir

Lietuvos Tautininkų pirminkui Rimantui Smetonai už pranešimus ir Lietuvos Respublikos dabartinės padėties įvertinimą.

8. Seimas nuoširdžiai dėkoja iki šio seimo buvusiai Tautinės Sąjungos valdybai ir ypač jos pirmininkui dr. Povilui Švarcui už sėkmingą Sąjungai vadovavimą.

9. Seimas sveikina Dirvos redaktorių Balį Gaidžiūną, jo bendradarbius, dėkoja jam už pasišventimą ir

kviečia Sąjungos narius bei skaitytojus ir toliau remti tautinę spaudą.

10. Seimas dėkoja Sąjungos atstovams Amerikos Lietuvių Taryboje ir per Lietuvių Tautinį Sąūdį Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komite to už tinkamą ten Sąjungos atstovavimą.

11. Seimas dėkoja Seimo St. Petersburg, Floridoje komiteto pirmininkui Juozui Šulaičiui ir kitiems šio komiteto nariams už tvarkingą ir sėkmingą šio Seimo surengimą.

12. Seimas įpareigoja Sąjungos valdybą padėkoti visiems, kurie šį Seimą sveikino raštu ar žodžiu.

Seimo nutarimų komisija

Vaclovas Mažeika

Petras Lanys

Juozas Šulaitis

TAUTOS ŠVENTĖ DETROITE

Saulius Šimoliūnas

Tautos šventė įvesta Vytauto Didžiojo 1930 metais atžymėti jo vainikavimą Lietuvos karalium. Tais Vytauto Didžiojo laikais Lietuva buvo savo galybės zenite. Naujai atsikurusiai Lietuvai Vytautas Didysis pasidarė kelrodžiu dvidešimtojo amžiaus verpetuose išlaikyti savo laisvę ir nepriklausomybę. Taipogi Tautos šventė sutapo su religine švente, kurios abi palaiškė lietuvišką dvasią per uždraustus minėjimus okupacijų laikais.

Detroito lietuviai labai prasmingai atšventė šias šventes rugsėjo 13 d. Šv. Antano parapijoje giedotomis mišiomis ir koncertu, surengtais Detroito lietuvių žurnalistų skyriaus, ramovėnų ir Detroito Lietuvių Bendruomenės.

Tai buvo savotiškas muzikinis pabudimas Detroito lietuvių tarpe. Bažnytinio choro ir moterų vokalinio okteto vadovas ir kompozitorius Stasys Slizys per ilgų metų darbą sutvėrė pasigeretiną muzikalumą. Ir štai atėjo svečias iš Lietuvos – chorvedystės profesorius ir kompozitorius Lionginas Abarius, kuris mišių metu ir salėje atliko savo kūrinį. Jo kompozicijos yra labai ekspresyvios ir kartu labai skambios. Jis puikiai suderino savo pasirodymą su mėgėjais choristais ir gavosi vienas iš geriausių koncertų visoje Detroito muzikinėje istorijoje. Įspūdinga savo emociniu krūviu ir herojišku majestotiškumu buvo Abarius kompozicija skirta sausio 13 d. žuvusiems lietuviams.

Ta pačia proga buvo pagerbti 90 mečiai detroitiečiai – savanoris kūrėjas, Klaipėdos krašto vaduotojas Lietuvos apygardos teisėmo skyriaus pirmininkas Stasys Šimoliūnas ir Klaipėdos krašto vaduotojas Šaulių sąjungos tremtyje buvęs pirmininkas Vincas Tamošiūnas. Sunegalavus sveikatai, antrasis negalėjo atvykti į minėjimą, tačiau rengėjai aplankė jį namuose. Stefa Kaunelienė trumpai nušvietė sukurtininkų atliktus darbus. Žodį tarė Lietuvos šaulių sąjungos pirmininkas Mykolas Abarius, kuris vėliau su broliu Lionginu atliko pastarojo naujausią kompoziciją pagal Bernardo Brazdžionio žodžius "Mylėsi Lietuvą iš tolo". Taip pat kalbėjo ir Lionginas

Iš Respublikonų konvencijos – Houston, Texas, Rugsėjo 16-20 d. – Nuotraukoje – Vytautas Vidugiris – delegatas iš Kalifornijos. Konvencijoje dalyvavo ir daugiau lietuvių.

Abarius, sakydamas jog Lietuvos muzikai buvo taip pat laisvės kovotojai.

Pasibaigus koncertui įvyko vaišės, kuriose dalyvavo pusantros šimtas dalyvių. Vaišių metu perskaityti sveikinimai, gauti iš įvairių organizacijų.

**DR. VALDAS
ADAMKUS**

US EPA Penkto regiono administratorius, padarys pranešimą apie gamtos sauginį žvilgsnį į merdin-

čius miestus Detroito inžinerijos draugijai š.m. spalio mėn 21 d., trečiadienį, 12:15 val. po pietų Rackham Memorial Building, 100 Farnsworth, Detroit, Michigan. Bus duodami pietūs, kurių kaina 25 dol.

Dr. Adamkus parodys jog ligšiolinė gamtos sauginė politika skatino pramonę palikti miestus ir keltis į užmiestius. Tačiau gera gamtos sauginė politika ir gera visuomeninė politika visa tai gali pakeisti. S.Š.

DĖMESIO, JAUNIME !!!

Ar Jūs norite atstovauti savo miestą sekančiame Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese?

Ar norėtumėte dirbti Lietuvos labui?

Ar planuojate aplankyti gimines Lietuvoje?

Ar planuojate dalyvauti ar mokytis kursuose Vilniuje ar Kaune?

Ar treniruotės dalyvauti Tarptautinėse Lietuvių Sporto Žaidynėse?

Petro Čepo Jaunimo Fondas žino, kad jaunimui (18-35 amžiaus) yra sunku sutaupyti pinigų kelionei į Lietuvą ir kitas šalis. Todėl mes įsteigėme PČJF, norėdami Jums padėti susipažinti su savo Tėvyne ir pasaulio lietuviams. PČJF \$1,000 stipendija skiriama bent viename lietuvių kilmės jaunuoliui/lei, kuris/i žada vykti į Lietuvą arba dalyvauti lietuviškoje veikloje išsivijoje.

Anketą stipendijai gauti turite užpildyti ir pasiųsti PČJF ne vėliau lapkričio 15 d., kad galėtumėte keliauti į Lietuvą ateinančiais metais tarp sausio 1 d. ir gruodžio 31 d. Anketos ir platesnė informacija gaunama rašant:

Petro Čepo Jaunimo Fondas
P. O. Box 497, South Boston, MA 02127

\$40 OFF

ANY GLASSES

exp. 10-1-92

\$40 OFF

WE WILL BEAT ALL PRICES ON SUNGLASSES!

• Ray-Ban
• Serengeti

exp. 10-1-92

\$40 OFF

CONTACT LENSES

exp. 10-1-92

20th ANNIVERSARY

- Professional Care
- Best Quality!
- Best Service!
- Serving Euclid & Cleveland for 20 Years!

"Our purpose is to provide the very best specialty vision care to each and every patient"

"Our goal is total consumer satisfaction."

J.F. OPTICAL

775 E. 185th Street
Euclid

531-7933

LIETUVA XXV-SE OLIMPINIUIOSE ŽAIDIMUOSE

Algirdas Bielskus
MODERNIOJI PENKIAKOVĖ

Modernioji (šiuolaikinė) penkiakovė yra viena iš sunkiausių varžybų Olimpiadose. Patiekime šiek tiek žinių. Penkiakovė kaip tokia buvo vykdoma antikiniuose graikų olimpinuose žaidimuose. Tada susidėjo iš šių 5 rungčių: šuolio į tolį, sprinto bėgimo (apie 200 m), disko metimo, ieties metimo ir imtynių.

Į moderniosios penkiakovės programą įeina: fechtavimasis (fencing), 300 m plaukimas laisvu stiliumi, šaudymas pistoletais (20 šūvių 4-se serijose po 5 šūvius), 4000 m cross-country (lauko/miško) bėgimas ir jojimas su kliūtimis.

Kiekvienoje rungtyje taškai duodami pagal atsietą pasekmę, pagal specialią vertinimo sistemą. Galutinė pasekmė išvedama sudedant visų 5 rungčių taškus kartu. Varžybos yra individualinės ir komandinės. Komanda sudaro 3 varžovai, kurių surinkti taškai individualinėse varžybose sudedami kartu komandinėms varžyboms išvesti. Olimpiadose žaidimuose, kiekvienas kraštas gali turėti tik vieną komandą. Olimpiniai medaliai duodami tik už galutinės individualinių ir komandinių varžybų pasekmes. Nėra apdovanojimų paskirų rungčių laimėtojams.

Barcelonoje liepos 26, į moderniosios penkiakovės varžybas stėjo dalyvauti 66 varžovai ir 17 komandų. Lietuvos komanda sudarė: Gintaras Staškevičius, Tomas Narkus ir Vladimiras Mocialovas. Pirmoji rungtis buvo fechtavimasis, kur visi dalyviai kovoja kiekvie-

nas prieš kiekvieną. Pirmas užskaitytas palietimas (touch) nulemia laimėtoją. Lietuvai ši rungtis buvo nesekminga. G. Staškevičius buvo 45-tas, su 31 palietimu – 745 taškais, T. Narkus – 50-tas (28 palietimai, 694 t.) ir V. Mocialovas – 54-tas (26 pal., 660 t.). Komandiniai, Lietuva liko 16-je vietoje, su 2099 taškais, pralenkusi tik Australiją. Šią rungtį laimėjo Laszlo Fabian (Vengrija) (48 pal., 1034 t.), komandiniai – Vengrija (2796 t.).

300 m plaukimas laisvu stiliumi buvo antroji rungtis, vyko liepos 27 d. Čia maloniai nustebino mūsiškis G. Staškevičius, laimėdamas pirmą vietą, nuplaukęs per 3:10.47 min. (1352 t.) T. Narkus buvo 36-tas (3:26.15 min., 1224 t.) ir V. Mocialovas 42-tras (3:28.90 min., 1204 t.). Komandiniai, Lietuva surinko 3780 t. laimėdama 2 vietą. Pirmą vietą gavo JAV. (3812 t.).

Šaudymas pistoletais buvo 3-ji rungtis ir vyko taip pat liepos 27 d. Čia lietuviai pasirodė vėl neblogai. T. Narkus laimėjo 2-trą vietą, sušaudęs 196 taškus (iš 200 galimų), surinkdamas 1210 taškų. G. Staškevičius užėmė 29-tą vietą (186 t., 1060 t.) ir V. Mocialovas 58-tą (174 t., 880 t.). Komandiniai, Lietuva užėmė 7-tą vietą su 3150 t. Individualinis laimėtojas buvo Eduard Zenovka (NVS) 198t. (1240 t.), komandiniai – Lenkija 3420 t.

Taigi, po 3-jų rungčių, Lietuva komandiniai pakilo iki 12-tos vietos (9029 t.), individualiniai, G. Staškevičius iki 12-tos v.

4000 m cross-country

Lietuvos futbolo rinktinė su vadovais ir palydovais garsiajame Soldiers Field stadijone prieš rungtynes su Lenkijos čempionais.
V. Kapočiaus nuotr.

bėgimas, 4-ji m. penkiakovės rungtis, įvykusi liepos 28 d., Lietuvai buvo geriausia komandiniai pavykusi. Lietuva, surinkusi 3621 t., laimėjo pirmą vietą! Individualiniai, iš mūsiškių G. Staškevičius buvo 5-tas, nubėgęs per 12:56.97 min. – 1237 t., V. Mocialovas – 6-tas (12:58.91 min., 1231 t.) ir T. Narkus – 19-tas (13:24.83 min., 1153 t.). Individualiniai laimėjo Manuel Barroso (Portugalija) 12:26.07 min. (1327 t.).

Ir štai, po 4-rių rungčių, Lietuva komandiniai prisikasė iki 6-tai vietai (12,650 t.), o G. Staškevičius, individualiniai, jau 4-tas! Viltis medaliams?

Deja, liepos 29 d. buvo Lietuvai juoda diena. Jojimas su kliūtimis, 5-ji rungtis, užsibaigė labai nelaimingai, kada T. Narkus neužbaigė rungties ir liko be taškų. Negana to, nekaip pasirodė ir kiti du. G. Staškevičius užbaigė 47-ją (840 t.), o V. Mocialovas 48-ju (830 t.). Lietuva komandiniai surinko tik 1670 taškų, likdama paskutinėje, 17-je vietoje. T. Narkaus rungties neužbaigimas Lietuvai kainavo arti 1000 taškų. Šią rungtį laimėjo Marian Gheorghe (Rumunija) 1100 t., komandiniai – Italija 3150 t.

Galutinėje klasifikacijoje, individualinėse varžybose, Gintaras Staškevičius užėmė 15-tą vietą, su 5234 taškais, V. Mocialovas 51-mą (4805 t.) ir Tomas Narkus 62-trą (4281 t.). Komandiniai, po T. Narkaus nepasisekimo, Lietuva užbaigė 15-je vietoje, su 14,320 t. Bent vidutiniškas T. Narkaus atsiekimas jojime, Lietuvai būtų davęs apie 9-tą vietą komandiniai, o T. Narkui apie 23 /25-tą vietą individualiniai. Individualinį aukso medalį laimėjo Arkadiusz Skrzypaszek (Lenkija) 5569 t., komandiniai – Lenkija 16,018 t. Nežiūrint T. Narkaus ne-

IŠLYDĖTAS PROF. F. DAUKANTAS

Jau buvo rašyta apie vilniečio dailininko, profesoriaus Felikso Daukanto atvykimą į savo gimtinę, Cicero, IL, kurios jis nebuvo matęs 65 metai – nuo tos dienos, kuomet jį, dar nedidelį jaunuolį, tėvai išsivežė atgal į Lietuvą.

Ciceroje, Chicagoje ir kitur svečias iš Vilniaus susitiko su jaunystės draugais, kurių nebuvo matęs daugiau negu pusšimtį metų. Svečias viešėjo ne tik Ciceroje bei Chicagoje, bet buvo nuvykęs į Sodus, MI, kur gyvena Lietuvos Karo Mokyklos paskutinės laidos (XX-sios) mokslo draugas Viktoras Savėnas. Taip pat svečiavosi ir pas šalia Clevelando (Strongsville) gyvenantį tą pačią laidą baigusį prietelį Vladą Bložę.

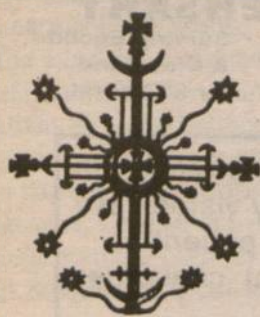
Visur džiaugėsi gražiu priėmimu ir suteikta proga prisiminti tas gražias dienas Karo Mokykloje ir kartu apgailestauti, kad netrukus

laimės, Lietuvos penkiakovininkai turi potencialą dalyvauti tarptautinėje arenoje. Linkėtina jiems geresnės laimės atities varžybose.

Šiuo užbaigiamame XXV-ųjų Olimpiadų žaidimų apžvalgą tų varžybų, kuriose dalyvavo lietuviai. Atėityje patieksime papildymus, trūkumus bei pataisymus.

po to prisiėjo gelbėti kailį nuo ateinančios bolševikų armijos. Daugelis tos laidos žmonių žuvo, kiti spėjo pabėgti į Vakarus. F. Daukantui pavyko laimingai išsigelbėti ir sulaukti šių dienų. Tokių laimingųjų, iš daugiau negu šimtinės XX-tos laidos karininkų, Lietuvoje šiuo metu gyvena tik dešimtis. Daugiau negu pora dešėtkų yra įsikūrę Š. Amerikoje.

Tie, kurie gyvena Chicagoje ir apylinkėse buvo surengę F. Daukantui išleis tuves, kurios įvyko rugsėjo 6 d. Broniaus ir Reginos Latožų namuose Westmonte, IL. Čia be svečio susirinko septyni XX-tos laidos karininkai: Tadas Balčiūnas, Aleksas Jankūnas, Edvardas Cižinauskas, Bronius Latoza, Vincas Liauba, Vytautas Poderys, Antanas Skrebys su žmonomis. Po tiek daug metų visi turėjo daug ką prisiminti, pakalbėti, pabendrauti. Čia buvo ir gera proga atsisveikinti su žymiuoju svečiu iš Lietuvos, kuris išvaręs gilią vagą tėvynės dailės srityje. Visi palinkėjo F. Daukantui geros kelionės Lietuvon, o vėliau grįžti į savo senąją gimtinę – Ameriką ir čia pabaigti savo likusias gyvenimo dienas. E. Šulaitis.

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS DONALD M. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Tai dvisavaitinis Lietuvių tautininkų sąjungos laikraštis leidžiamas Lietuvoje, redaguojamas Balio Sriubos. VILTIS ieško paramos ir prenumeratorių JAV valstybėse

Prenumerata metams oro paštu 45 doleriai.
VILTIS galima užsisakyti pas Vaclovą Mažeiką
519 N. Halien Terr. Park Ridge, IL. 60068
Tel: 708-823-3607

CLEVELANDE ir apylinkėse

Solistė Virginija Bložytė – Muliolienė, atidengiant Maironio biustą Clevelando Kultūriniuose darželiuose, gieda Amerikos ir Lietuvos himnus.
G. Juškėno nuotr.

1992 M. LIETUVIŲ DIENOS

LB CLEVELANDO APYLINKĖS
VALDYBA IR OHIO APYGARDA

KVIEČIA VISUS I

LIETUVIŠKA MUGĖ

ŠEŠTADIENI, SPALIO 3 D. 2:00 V. PP-8:30 V.V.
SEKMADIENI, SPALIO 4 D. 11:00 V.R.-4:00 V. PP.

DIEVO MOTINOS PARAPIJOS PATALPOSE

MENO IŠDIRBINIAI-ĮVAIRENYBĖS
LIETUVIŠKAS MAISTAS - PYRAGAI
GAIVINANTYS GĖRIMAI

ĮEJIMAS SUADUGUSIEMS \$3.00 JAUNIMUI IKI 16 METŲ-LAISVAS

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio
valandoje. Didele aikšte automobi-
liams pastatyti.

KITĄ SAVAITĘ DIRVOJE

dar spausdinsime kelias
nuotraukas iš Maironio
biusto atidengimo iškilmų.
Šventė buvo ir graži ir isto-
rinė.

CLEVELANDO LIETUVIŲ PENSININKŲ SŪJIMAS

įvyks spalio mėn. 1 dieną
(ketvirtadienį) 2 val. po-
piet. Lietuvių namų viršu-
tinėje salėje.

Programa: informacija
apie valdžios mokesčius
bei taikomas šildymo ir
šviesos nuolaidas. Kalbės
Clevelando Cuyahoga ap-
skrities įstaigos atstovas
John Murthy. Po to Ginta-
ro valdyklos pietūs ir pa-
bendravimas.

Nariai su svečiais kvie-
čiami dalyvauti.

PRAEJUSIĄ SAVAITĘ DIRVOJE,

rašant apie Šv. Kazimiero
lituanistinės mokyklos kon-
certą, aktorius Vytauto
Kernagio pristatymą atliko
ne Vilija Klimaitienė, bet
Vilija Klimienė. Už klaidą
atsiprašome.

OLD ORIENTAL RUGS WANTED

Any size or cond.

Call free 1-800-553-8021

NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel: (216) 932-6100 Fax: (216) 932-5236

KELIONĖMS Į LIETUVĄ IR Į
KITAS PASAULIO ŠALIS

SKAMBINKITE
RITAI STAŠKUTEI
932-6100

CHESTERLAND NURSERY

Šiais metais gavo gerą
obuolių derlių. Obuoliai
parduodami papigintomis
kainomis.

13070 Chillicothe Rd.
Chesterland – arba skam-
binti tel: – 729-1205. (38-42)

PARENGIMAI

• SPALIO 3-4 d. JAV LB Cle-
velando apylinkė ir Ohio apygarda
rengia Lietuvių Dienas – Lithua-
nian Fair Clevelando Dievo Moti-
nos parapijos patalpose.

• SPALIO 10 d. šeštadienį 7 val.
vak. Pabaltiečių Bendravimo Vak-
aras – Latvių salėje. Rengia Clevel-
lando Pabaltiečių Komitetas.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

KVIEČIAME DALYVAUTI TRYLIKTAME METINIAME

PABALTIEČIŲ BENDRAVIMO VAKARE

šeštadienį, spalio 10 d., 7:00 val. vak.

LATVIŲ PARAPIJOS SALĖJE

ANDREWS AVE. (WEST 152-A GATVĖ) IR DETROIT AVE.

ESTŲ KOMPOZITORIAUS IR PIANISTO

ARVI SINKA

KONCERTAS

PO KONCERTO VAKARIENĖ

Bilietai po \$15.00 gaunami pas J. Budrienę tel. 486-3912
ir B. Pautienienę – tel 383-8225.

Peinas skiriamas bendrai pabaltiečių politinei bei informacinei veiklai paremti.
Rengia Clevelando Pabaltiečių Komitetas

PATS METAS KALĖDINIAMS SIUNTINIAMS Į LIETUVĄ PER

atlanta IMPORT EXPORT
INTERNATIONAL PARCEL SERVICE TO EASTERN EUROPE

58 CENTAI UŽ SVARĄ SIUNTINIAMS VIRŠ 100 SV.

68 CENTAI UŽ SVARĄ LENGVESNIEMS SIUNTINIAMS

MES SIUNČIAME VISKĄ, NAUJĄ IR NAUDOTĄ, SU PRIS-
TATYMU Į NAMUS BE JOKIO MUITO, APDRAUDŽIAME,
PAKUOJAME, PAIMAME IŠ NAMŲ.

KONTEINERIS IŠKELIAUS X-10-92

ATVEŽKITE ARBA ATSIŲSKITE UPS

639 E. 185TH STREET

EUCLID, OH 44119

(216) 481-0011

© atlanta IMPORT EXPORT, 1992

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

481-6677

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

ĮVYKIŲ KRONIKA

PRIĖMIMAS LIETUVOS ATSTOVAMS

Lietuvos Ambasadorius Stasys Lozoraitis ir ponė Danėla Lozoraitienė rugsėjo 24 dieną Ambasadoje surengė priėmimą Lietuvos vyriausybės atstovams, atvykusiems į Tarptautinio valiutos fondo ir Pasaulinio banko suvažiavimą. Iš Lietuvos delegacijos dalyvavo: A. Šimėnas, Ekonomikos ministras; V. Aleškaitis, Tarptautinių ekonominių santykių ministras; K. Ratkevičius, Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojas; D. Pupkevičius, Tarptautinių ekonominių santykių ministerijos Tarptautinių organizacijų skyriaus viršininkas; A. Balkevičius, Lietuvos akcinio inovacinio banko direktorius

Į priėmimą buvo atvykę apie šimtą svečių, tarp jų: JAV valstybės, komercijos, žemės ūkio departamentų, bei Tarptautinio vystymo agentūros, JAV Senato, Pasaulinio banko ir Tarptautinio valiutos fondo pareigūnai; Valstybinio mokslinio fondo, teisinių firmų, įvairių finansinių organizacijų,

telekomunikacijos, ryšių firmų, kompiuterių įmonių atstovai. Priėmimo buvo ir biznierių, kurie domisi Lietuva, Washingtono lietuvių organizacijų atstovai.

LIETUVOS CHORVEDŽIŲ DŽIAUGSMUI

Lietuvių chorinės chrestomatijos III dalyje (išl. Vilniuje, "Vagos" leidyklos 1969 m.) yra tik dvi Vlodo Jakubėno dainos: "Ko žilas ožys bliovė" (charmonizuota dzūkų liaudies daina) ir originali "Vai eičiau" (M. Putino žodžiai). Tai ir viskas, ką Lietuvos chorvedžiai iš Vl. Jakubėno kūrybos turėjo per visa sovietmetį.

1991 vasarą Edvardui Šulaičiui įkūrus Vlodo Jakubėno draugijos skyrių Vilniuje, atsirado galimybė artimai pažinti visą vokalinę Vl. Jakubėno kūrybą, kuri jau yra Lietuvoje.

Taigi Lietuvos chorvedžiai galės netrukus praturtinti (kopijų pavidale) savo vadovaujamų chorų repertuarą Vl. Jakubėno dainomis, kurių tarpe nėra nė vieno menkaverčio kūrinio.

A.†A.

JONUI KRIVIUI

mirus, žmonai RAMUTEI, dukrai VIRGINIJAI, broliui DR. DOMUI, seseriai ONUTEI Lietuvoje, jų šeimoms ir visiems artimiesiems giliausią užuojautą reiškia

*Jonas ir Dalia Maurukai
Juozas Maurukas*

A.A.

HENRIKUI MARCHERTUI

mirus, jo sūnui, mūsų mielam VYTAUTUI su šeima ir visiems artimiesiems giliausią užuojautą reiškia

*Severina ir Nardis Juškai,
Roma ir Viktoras Masčiai,
Stella ir Augustas Paškoniai*

Komp. Vl. Jakubėno draugijos pirmininkas iš Chicago Edvardas Šulaitis kartu su dabartine šios draugijos Vilniaus sk. vedėja muz. Irena Skomskiene prie Vl. Jakubėno memorialinės lentos Kaune, kuomet vyko jos atidengimo iškilmės.

V. Kapočiaus nuotr.

Pagaliau pralobome ir bažnytinę šio kompozitoriaus muziką, skirtą evangelijai bei liuteronų bažnyčioms. Neužilgo ten ir skambės šie choralai, o stambios formos kūriniai pasiūlysi profesionalų chorams, kad būtų galima įamžinti plokštelėje.

Dėkodami Ed. Šulaičiui už jo pastovų rūpinimąsi Vl. Jakubėno kūrybos populiarinimu Lietuvoje, laukiame gaidų siuntos su instrumentine šio kompozitoriaus kūryba.

Pastaba. Šio laiško autorė, kuri dirba Muzikos ir Teatro muziejuje Vilniuje, iki šioliai buvusi Vl. Jakubėno draugijos Vilniaus skyriaus talkininkė, nuo šių metų rugsėjo mėn. 1 d. perėmė iš muzikologės Ritos Nomicaitės to skyriaus vadovavimą.

ATRASTAS STEPONO DARIAUS ASMENINIS ARCHYVAS

Esame gavę kvietimą iš Balzeko Kultūros muziejaus atvykti į posėdį. Mums tą malonų kvietimą, nelengva įvykdyti. Bet jame paskeblti radiniai labai sudomino.

Kvietime rašoma: "Jūs būsite supažindintas su ką tik atrastu Stepono Dariaus asmeniniu archyvu. Archyvas apima 1918-1933 metus ir turi virš 2000 daiktų, dokumentų, korespondencijos ir t.t., kurie nebuvo tyrinėti ar skelbti nuo 1935m. Šis atradimas gali suteikti naujų žinių apie lakūnus ir jų skrydį bei paaiškinti iki šiol nežinomas aplinkybes."

REIKIA BŪTINAI REMTI...

(Atkelta iš 2 psl.)

1. Aukokime tiesioginiai atsikuriantiems Lietuvos ūkininkams nusipirkti galimai daugiau žemės ūkio padargų, kaip traktorių, plūgų, arklių, karvių ir kitų žemės ūkiui reikalingų priemonių pakelti tų ūkių našumą ir žemės ūkio produktų kokybę,

2. Paremkime prekybos ir pramonės įmonėse dirbančioms iš varžytynių pardavimų įmonių akcijų įsigijimą, kad jie būdami asmeniškai suinteresuoti pakeltų tų įmonių našumą ir gaminių kokybę,

3. Paremkime juos ekonomiškai, miestuose pasiliekančiams, išsipirkti butus,

4. Remkime Lietuvos turizmą, kiek pajėgiam patys važiuodami ir kitus ragindami tai daryti,

5. Pagaliau – aukokime konkrečioms ekonominėms tikslams Lietuvą paremti tiesioginiai. Vienas iš tokių tikslų šiuo metu Lietuvos ambasadoms Amerikoje parama, Lietuvai iki šiol nepajėgiant jų išlaikyti. Mūsų šios dienos loterijos visą pelną skirsime Lietuvos Ambasadoms Amerikoje paremti. – Kitais žodžiais tariant, padėkime kiek pajėgiam mūsų tėvynainiams įsigyti ekonomines priemones ir įrankius jų ūkio pajėgumui pakelti ir privatizacijai įgyvendinti.

Išėivijos ekonominė parama daug padėjo 1918 metų nepriklausomai Lietuvai atsistoti ant kojų. Stipri išėivijos ekonominė parama padėtų išlaikyti ir dabar 1990 m. kovo 11 d. atstatyti Lietuvos nepriklausomybei.

PADĖKA

A.†A.

JURGIS BAGDONAS

1992 m., rugpjūčio 2 dienos rytą jau jis nepabudo, palikęs mus dideliu liūdėsy ir amžinai su mumis atsiskyręs.

Norėtume nuoširdžiai padėkoti visiems, kurie tiek daug prisidėjo atsisveikinant su mumis taip brangiu žmogum:

Kunigui Richard Grasso už atlaikytas šv. mišias, prasmingą pamokslą ir parodytą nuoširdų, asmenišką dėmesį.

Jonui Daugėlai už taip gražiai ir kilniai pravestas atsisveikinimo apeigas.

Juozui Daugėlienei už solo giedojimą bažnyčioje ir skaitymus per akademiją.

Kazimierui Barūnui už šv. mišių skaitymus ir taip pat iš savo kūrybos.

Nuoširdžiausia mūsų padėka Antanui Skriduliui ir jo vadovaujamam "Sietyno" chorui, kuris giedojo nevieną pamaldų metą, bet ir per atsisveikinimo apeigas.

Dėkojame už jautrius atsisveikinimo žodžius Jonui Daugėlai, Lietuvių Klubu vardu kalbėjusiam pirmininkui Gediminui Lapėnui ir Lietuvių Bendruomenės Daytona Beach apylinkės vardu – pirmininkui Juozui Paliuliui.

Dėkojame Jurgiui Janušaičiui už taip jautrius straipsnius prisimenant velionį.

Dėkojame už gėles, kurios puošė koplyčią, bažnyčią ir namus, o taip pat ir tiems, kurie vietoj gėlių taip gausiai aukojo "Lietuvos Sibiro Tremtinių Šalpos Fondui", Lietuvių Fondui, užprašę šv. mišias.

Dėkojame už pareikštą užuojautą spaudoje, asmeniškai žodžiu ar laiškais.

Ypatingai dėkingi esame Daytona Beach ir apylinkių lietuviams, kurie taip gausiai atsilankė į šermenis ir pamaldas, kurie guodė, ramino ir rūpinosi visais reikalais.

Taip pat ir brangiems draugams bei pažįstamiems, kurie nors ir negalėjo būti kartu, bet suprato mano skausmą ir savo nuoširdžiu rūpesčiu bei užuojauta suteikė man stiprybės. Taip pat ir tiems, kurie net iš tolimų kraštų surado paguodos žodį.

Žmona ir vaikai